MAASEUDUN TUKIHENKILÖVERKKO
Tukea ihmiseltä ihmiselle

MAALISKUU 2023

Maaseudulla asuvien näkemyksiä

hyvinvoinnistaan, palvelutarpeistaan ja tulevaisuudestaan.

Petra Kankare, Anne Ylönen, Mia Kalpa ja Eija Eloranta.

Esipuhe

Maaseudun tukihenkilöverkko on 150 koulutetun, maaseudun olosuhteet tuntevan vapaaehtoisen valtakunnallinen auttamisverkosto, joka tarjoaa matalan kynnyksen tukea ja apua kaikille maaseudun asukkaille. Toimintamuotoina ovat puhelin- ja verkkoauttaminen sekä kotiin vietävä käytännön apu elämän erilaisissa kriisitilanteissa. Tukihenkilöverkosta saa koulutettujen vapaaehtoisten maksutonta tukea helposti ja nopeasti. Toiminta on alkanut vuonna 1996 Suomen liityttyä Euroopan Unioniin. Maaseudun tukihenkilöverkko on ollut vuodesta 2013 alkaen osa Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry:n toimintaa.

Maaseudun tukihenkilöverkon tutkimuskyselyn 2022 tavoitteena on ollut saada tietoa maaseudulla asuvien hyvinvointipalvelujen ja digitaalisten palvelujen käytöstä ja tarpeesta nyt ja tulevaisuudessa. Lisäksi haluttiin selvittää maaseudun asukkaiden huolenaiheita sekä Tukihenkilötoiminnan tunnettuutta. Tutkimustuloksia hyödynnetään Maaseudun tukihenkilöverkon toiminnan arvioinnissa ja kehittämisessä sekä tunnettuuden lisäämisessä. Yhteistyötä on tehty myös Mieli ry:n Ympäristön ahdistuksen mieli -hankkeen kanssa ilmastonmuutokseen liittyvien kysymysten osalta.

Tutkimusaineisto on kerätty Maaseudun tukihenkilöverkon rahaston tuella ja aineiston keruun on käytännössä toteuttanut Kantar Oy.

Maaseudun tukihenkilöverkon toiminnan sidosryhmät ovat Kirkon Diakonia- ja Yhteiskuntayksikkö, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto, Maa- ja Kotitalousnaisten Keskus, Maaseudun Sivistysliitto, Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry, Maatalousyrittäjien eläkelaitos, Mieli ry, Svenska Landbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f. ja Työterveyslaitos.

Tässä raportissa aineistoa on käsitelty tukihenkilötoiminnan kannalta tärkeiden kysymysten osalta sekä tuoden esille tietoa maaseudun asukkaista, jota voidaan hyödyntää monenlaisiin tarkoituksiin. Raportin tuottama tieto voi olla hyödyllistä myös Tukihenkilöverkon sidosryhmille.

Aineisto on laaja ja sitä tullaan jatkotyöstämään toivottavasti useiden opinnäytetöiden, tutkielmien ja tutkimusten tausta-aineistona.

Raportin keskeinen anti toimii palautteena Tukihenkilöverkon toiminnasta ja haastaa toiminnan kehittämisessä ja kohdentamisessa. Raportti tuottaa myös ajankohtaista tietoa maaseudun asukkaista.

Anne Ylönen
toiminnanjohtaja, MTLH ry

Tiivistelmä

Petra Kankare, Anne Ylönen, Mia Kalpa & Eija Eloranta. Maaseudulla asuvien näkemyksiä hyvinvoinnistaan, palvelutarpeistaan ja tulevaisuudestaan. Maaseudun tukihenkilöverkko. Tutkimusraportti 3/2023. 46 sivua. Helsinki 2023.

Raportin tarkoituksena on selvittää maaseudulla asuvien hyvinvointia, palvelutarpeita ja näkemyksiä maaseudun tulevaisuudesta. Tutkimuskysymyksinä ovat, kuinka tärkeää järjestö- ja vapaaehtoistoiminta on maaseudulla asuville ja millaisia palveluita he kokevat tarvitsevansa. Toinen kysymys on, kuinka tunnettu Tukihenkilöverkko on ja miten valmiita maaseudulla asuvat ovat hyödyntämään sen palveluita. Raportissa kartoitetaan myös maaseudulla asuvien huolia sekä näkemyksiä maaseudun tulevaisuudesta. Maaseudun tukihenkilöverkko tarjoaa psykososiaalista tukea maaseudulla asuville puhelimitse, verkossa sekä käytännön apuna kotona. Apua tarjoaa vapaaehtoiset koulutetut maaseudun tukihenkilöt. Raportin aineistona on maalis-huhtikuussa 2022 toteutettu kysely maaseudulla asuville Kantar Oy:n paneelissa.

Maaseudulla asuvista (n=1005) noin 80 prosenttia pitää tärkeänä tai melko tärkeänä vapaaehtoistoimintana maaseudun asukkaille tarjottavaa apua ja tukea. Joka viides asukkaista hyödyntää järjestöjen palveluita. Maaseudulla asuvien mielestä järjestötoiminnan tulisi tarjota palveluita maaseudun ikääntyneille sekä konkreettista arjen apua ja mahdollisuuksia aktiivisempaan arkeen.

Vastanneista 8 prosenttia on kuullut Maaseudun tukihenkilöverkon toiminnasta. Maaseudulla asuvat suhtautuvat myönteisesti Tukihenkilöverkon palveluihin, ja ovat erityisesti halukkaita tarvittaessa ottamaan vastaan käytännön apua kotiin Tukihenkilöverkon Jelppi-ryhmältä.

Keväällä 2022 maaseudun asukkaiden huolet ovat samansuuntaisia muun väestön kanssa, mutta erityisesti kansainvälinen tilanne, levottomuudet, konfliktit ja sodat huolestuttavat heitä enemmän kuin väestöä keskimäärin. Vastaajista 27% näkee maaseudun asukkaiden tulevaisuuden pelkästään huonona. Maaseudulla asuvien näkemykset oman asuinpaikkansa tulevaisuudesta ja elinvoimaisuudesta ovat keskimääräistä huonompia, mikä lisää tuen tarvetta.

Tutkimustulokset ohjaavat panostamaan ikääntyneiden palveluihin, jatkamaan kaikkia Tukihenkilöverkon tukimuotoja (erityisesti Jelppi-toimintaa), ohjaamaan tukimuotojen markkinointia kohderyhmille, jotka ovat kiinnostuneita saamaan tukea tämän tukimuodon kautta sekä vastaamaan jatkuvaan tarpeeseen tarjota tukea ihmisten jaksamiseen, terveyteen, toimeentuloon ja työhön liittyvien huolien kanssa. Lähitulevaisuudessa maaseudulla asuvat tarvitsevat tukea turvattomuuden tunteeseen sekä kokemukseen tulevaisuuden epävarmuudesta.

Avainsanat: psykososiaalinen tuki, palvelut, hyvinvointi, maaseutu

MAASEUDUN TUKIHENKILÖVERKKO

Sisällysluettelo

Esipuhe ... 2
Tiivistelmä ... 4
Sisällys ... 5
1. Johdanto ... 5
2. Aineisto ja menetelmät ... 7
2.1. Kyselyaineisto ja kyselyn toteutus ... 7
2.2. Vastaajien taustatiedot ... 7
3. Kuinka tärkeää järjestö- ja vapaaehtoistoiminta on maaseudulla asuville? ... 10
3.1. Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan merkitys ... 10
3.2. Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan tarve ... 11
3.3. Päätelmiä ... 12
4. Kuinka tunnettu Tukihenkilöverkko on ja miten valmiita maaseudulla asuvat ovat hyödyntämään sen palveluita? ... 13
4.1. Maaseudun tukihenkilöverkon tunnettuus ... 13
4.2. Kiinnostus hyödyntää tukihenkilöverkon palveluita ... 13
4.3. Päätelmiä ... 18
5. Mikä maaseudulla asuvia huolestuttaa? ... 20
5.1. Henkilökohtaisen elämän huolenaiheet ... 21
5.2. Yhteiskunnalliset ja globaalit huolenaiheet ... 21
5.3. Päätelmiä ... 22
6. Millaisia mahdollisuuksia maaseudulla asuvat näkevät maaseudun tulevaisuudelle? ... 24
6.1. Myönteiset tulevaisuuden mahdollisuudet ... 24
6.2. Tulevaisuuden haasteet ... 27
6.3. Päätelmiä ... 28
7. Loppusanat ... 30
Viitteet ... 33
Lähdeluettelo ... 34
Liitteet ... 36

1. Johdanto

Maaseudun tukihenkilöverkko on 150 koulutetun, maaseudun olosuhteet tuntevan vapaaehtoisen valtakunnallinen auttamisverkosto, joka tarjoaa apua kaikille maaseudulla asuville. Toimintamuotoina ovat puhelin- ja verkkoauttaminen sekä konkreettinen apu kotiin elämän erilaisissa kriisitilanteissa. Tukihenkilöverkon toiminnan tavoitteena on auttaa avuntarpeessa olevia, maaseudulla asuvia ihmisiä ja tukea heidän selviytymistään elämän erilaisissa tilanteissa.

Maaseudun tukihenkilöverkko tarjoaa apua ja tukea maaseudun asukkaiden haasteisiin ja huoliin. Maaseudun tukihenkilöt ovat maaseudun asukkaita ja osa myös maatalousyrittäjiä. He tuntevat maaseudulla asumisen ja yrittämisen erityispiirteitä, ja näin ollen voivat auttaa ja tukea juuri maaseudun asukkaita. Koulutettujen tukihenkilöiden osaaminen kattaa psykososiaalisen tuen perusteet, jolloin he auttavat maaseudun asukkaita myös silloin, kun haaste ei liity maaseudulla tai haja-asutusalueilla asumiseen, elämiseen tai työskentelyyn. Tukea tarvitsevat ottivat yhteyttä Tukihenkilöverkkoon noin 1500 kertaa vuoden 2022 aikana.

Maaseudun tukihenkilöverkon toiminnassa on kyse tukea tuottavasta vapaaehtoistoiminnasta, jossa vapaaehtoinen auttaa tukea tarvitsevaa. Vapaaehtoistoiminta on vapaasta tahdosta, palkatta, toisten hyväksi tehtävää työtä, jonka taustalla on vapaaehtoisen omat arvot ja halu auttaa. Vapaaehtoistoimintaan osallistuminen on kaikille avoin kansalaisoikeus. Vapaaehtoistoiminnalla on välitöntä merkitystä vapaaehtoiselle, autettavalle, vapaaehtoistoimintaa organisoiville yhteisöille sekä palvelujärjestelmälle ja koko yhteiskunnalle.[1]

Tukihenkilöverkko tarjoaa psykososiaalista tukea, mikä tarkoittaa psyykkisiä oireita ja haasteita kokevien ihmisten tukemista erilaisin menetelmin. Psykososiaalinen tuki auttaa ihmistä ennen kuin hänellä on vakavia psyykkisiä oireita, jotka vaativat kuntouttavaa psykoterapiaa. Käytännössä tuki on esimerkiksi läsnäoloa, kuuntelua, kriisiauttamista sekä vertaistuellisia keskusteluryhmiä ja ohjaamista erilaisten palveluiden pariin. Psykososiaalisen tuen tavoitteena on tukea yksilön tunne-elämään liittyviä taitoja, sosiaalisia suhteita ja toimintakykyä sekä parantaa elämänlaatua yksilön omat voimavarat huomioiden. Palvelujärjestelmässä psykososiaalista tukea tarjotaan monin tavoin, ja järjestöillä on merkittävä rooli psykososiaalisen tuen tarjoajana yhteiskunnassa. [2]

Kun tukea tarjotaan maaseudun asukkaille, on perusteltua määritellä myös maaseutu. Rajanveto maaseudun ja kaupungin välillä tai ylipäätään asuinalueiden luokitteleminen ei ole yksinkertaista. Asuinalueita luokitellaan tutkimalla esimerkiksi alueen väkilukua ja väestöntiheyttä, elinkeinorakennetta sekä asuinpaikkakunnan ja työssäkäyntipaikkakunnan välistä työmatkaliikennettä.

Suomen maaseutupolitiikassa maaseuduksi on määritelty kaikki alle 30 000 asukkaan kunnat ja kaupungit. [3] Kaupungiksi määritellään taajamat, joiden asukasmäärä ylittää 15 000:n asukkaan rajan. [4] Kyselylomakkeessa maaseutumaiset asuinpaikat jaoteltiin neljään kategoriaan: kaupungin/kaupunkien läheinen maaseutu, maaseudun paikalliskeskus, harvaan asuttu maaseutu ja ydinmaaseutu. Jaottelu pohjautuu Suomen ympäristökeskuksen raporttiin *Kaupunki-maaseutu-luokitus*. [5]

Kyselytutkimuksen tavoitteena on kerätä tietoa maaseudun asukkaiden hyvinvointipalvelujen ja digitaalisten palvelujen käytöstä ja tarpeesta sekä vapaaehtoistoiminnan tarpeesta. Tässä raportissa paneudumme erityisesti kyselyn kysymyksiin Maaseudun tukihenkilöverkon toiminnan tarpeesta ja kehittämisestä, maaseudun asukkaiden huolista sekä maaseudun asukkaiden näkemyksistä maaseudun tulevaisuudesta. Käsittelemme myös lyhyesti vastanneiden tarpeita vapaaehtoistoiminnalle ja erilaisille palveluille.

2. Aineisto ja menetelmät

2.1. Kyselyaineisto ja kyselyn toteutus

Tutkimuksen aineistona on 1005:n vastaajan vastaukset tutkimusta varten laadittuun kyselylomakkeeseen. Kyselyyn vastattiin aikavälillä 18.-26.4.2022. Tutkimus toteutettiin yhteistyössä Kantar TNS Oy:n yhteiskunnallisiin tutkimuksiin erikoistuneen Public-yksikön kanssa. Kyselylomakkeen kysymykset on suunniteltu Maaseudun tukihenkilöverkon ja Kantarin yhteistyönä. Kantar hoiti kyselyn toteutuksen. Otanta otettiin Kantar TNS Oy:n probabilistisesta Forum internetpaneelista, joka on muodostettu värväämällä satunnaisesti suomalaisia. Forum on valtakunnallisesti edustava noin 40 000 vastaajan paneeli.

Tutkimuksen kohderyhmänä on 18 vuotta täyttäneet maaseudulla asuvat suomalaiset. Vastaajat valikoituivat valtakunnallisen väestöotoksen mukaan tutkimukseen kysymyksellä ”Onko asuinpaikkasi maaseutumainen vai kaupunkimainen?”. Tutkimuksen kysymykset kohdennettiin vastaajille, jotka valitsivat asuinpaikkansa tyypiksi maaseutumaisen. Lopullinen aineisto painotettiin maaseutumaisesti Manner-Suomessa asuvien väestötiedoilla, jotka saatiin Kantarin kevään 2022 aikana toteutetusta laajasta valtakunnallisesta puhelinkyselystä. [6]. Tutkimusaineisto on väestöedustava vastaajien sukupuolen, iän ja asuinalueen mukaan. Aineisto perustuu vastaajien subjektiiviseen kokemukseen maaseutumaisella alueella asumisesta.

Tutkimuskyselyn kysymykset kartoittivat vastaajien taustatietojen lisäksi laajasti maaseudulla asuvien palveluiden hyödyntämistä ja palvelutarvetta sekä Maaseudun tukihenkilöverkon tunnettuutta ja maaseudun asukkaiden käsityksiä tukihenkilöverkon toiminnasta. Lisäksi lomakkeessa kysyttiin ilmastoahdistuksesta, erilaisista huolista ja maaseudun tulevaisuusnäkymistä.

2.2. Vastaajien taustatiedot

Kyselylomakkeessa kysyttiin vastaajan asemaa työmarkkinoilla, maaseutumaisen asumisen muotoa sekä onko vastaajalla ajokorttia tai autoa käytössä. Muut vastaajien taustatiedot tulevat Kantarin tietokannasta. Vastausaktiivisuudessa on jonkin verran vaihtelua, sillä vastaajalla on aina mahdollisuus vastata ”En osaa sanoa” niin tutkimuksen kyselylomakkeessa kuin Kantarin tietokannassakin.

Vastaajat kokevat asuvansa maaseutumaisella paikkakunnalla. Maaseutumaisen asumisen muodoista voi muodostaa kolme lähes yhtä suurta ryhmää. Vastaajista 35 prosenttia asuu kaupungin tai kaupunkien läheisellä maaseudulla, 30 prosenttia maaseudun paikalliskeskuksissa ja 31 prosenttia harvaan asutulla maaseudulla.

Vain 4 prosenttia ilmoittaa asuvansa ydinmaaseudulla. Vastaajien identiteetin kokemukset suhteessa asuinalueeseen vaihtelevat. Vastaajista 4 prosentilla on kaupunkilaisen identiteetti, 34 prosenttia kokee olevansa sekä maalaisia että kaupunkilaisia ja suurin osa (62%) kokee itsensä maalaiseksi.

Kyselyyn vastanneista 53 prosenttia on naisia ja 47 prosenttia miehiä. Väestössä miehiä on suhteessa 2 prosenttiyksikköä enemmän kuin maaseudulla aineiston mukaan.[7] Vastaajista alle 50-vuotiaita on noin 40 prosenttia ja yli 50-vuotiaita noin 60 prosenttia. Ikääntyneitä (50v. +) on maaseudulla 16 prosenttiyksikköä enemmän kuin väestössä keskimäärin. [8].

Tutkimuksen mukaan maaseudulla asuvien koti sijaitsee Uudellamaalla (15%) puolet harvemmin kuin suomalaisten keskimäärin. [9] Maaseudun asukkaista Etelä-Suomessa asuu 23 prosenttia, kun taas 31 prosenttia asuu Länsi-Suomessa ja samaiset 31 prosenttia asuu Pohjois- ja Itä-Suomessa.

Koko Suomen väestöstä omakoti- tai paritalossa vuonna 2021 asui 19 prosenttia. [10] Kyselyyn vastanneista pelkästään omakotitaloissa asuu 79 prosenttia. Kerros-, rivi-, pari- tai erillistaloissa asuu 21 prosenttia vastaajista. Ero asunnon tyypeissä maaseudulla asuvien ja muun väestön välillä on merkittävä.

Lähes kaikilla maaseudun asukkailla on ajokortti ja myös auto on käytössä lähes kaikilla talouksilla. Vuonna 2021 täysi-ikäisistä suomalaisista noin 80 prosentilla oli ajokortti. [11]

1. Infografiikka. Vastaajien ikä, sukupuoli ja maaseutumaisen asumisen muoto.

Kyselyyn vastanneet	n=1005
Sukupuoli (%)	n=1005
Nainen	53
Mies	47
Muu	0
Ikä (%)	n=1005
18-39v	27
40-49v	15
50-64v	26
65v tai enemmän	32
Asuinpaikka (%)	n=991
Kaupunkien läheinen maaseutu	35
Maaseudun paikalliskeksus	30
Harvaan asuttu maaseutu	31
Ydinmaaseutu	4

2. Infografiikka. Vastaajien alue, asunnon tyyppi sekä auton ja ajokortin omistaminen.

Kyselyyn vastanneet	
Alue (%)	n=1005
Helsinki-Uusimaa	15
Etelä-Suomi	23
Länsi-Suomi	31
Pohjois- Ja Itä-Suomi	31
Asunnon tyyppi	n=994
Kerros-, rivi-, pari- tai erillistalo	23
Omakotitalo tonttimaalla	62
Omakotitalo viljelysmaalla	15
Ajokortti (%)	n=1005
On	94
Ei ole	6
Auto käytössä (%)	n=1003
On	93
Ei ole	7

Maaseudulla asuvat hankkivat ajokortin hieman useammin kuin väestö keskimäärin. Tähän saattaa vaikuttaa huonommat julkisen liikenteen yhteydet ja pidemmät etäisyydet palveluihin maaseudulla.

Maaseudulla asuvista 40 prosenttia on työelämässä palkansaajana ja lähes yhtä suuri osuus (36%) on eläkkeellä. Koko väestöstä eläkkeellä vuonna 2021 oli 28 prosenttia väestöstä.[12] Ero selittyy sillä, että maaseudulla asuu suhteessa enemmän ikääntyneitä ihmisiä. Maaseudulla yrittäjien osuus työssäkäyvistä (15%) on kaksi prosenttiyksikköä korkeampi kuin väestössä keskimäärin.[13] Tähän mahdollisesti vaikuttaa se, että maatalousyrittäjyys keskittyy maaseudulle. Aineiston vastaajista lomautettuja, työttömiä tai muuten työvoiman ulkopuolella olevia on 15 prosenttia, mikä on hieman enemmän kuin väestössä keskimäärin.[14]

Vastaajista 48 prosenttia kokee taloudellisen tilanteensa olevan erinomainen tai melko mukava. Harkiten talouttaan käyttävät 35 prosenttia vastaajista ja usein tai aina ostoksissaan tinkivät 17 prosenttia. Kokemus omasta taloudellisesta tilanteesta on subjektiivinen, eikä aina perustu objektiivisesti tulojen määrään. Esimerkiksi kaksi ihmistä, joilla on samat tulot ja menot voivat kokea taloudellisen tilanteensa eri tavalla.[15]

Tilastokeskuksen mukaan Suomen väestössä pienituloisia on keskimäärin 12,5 prosenttia.[16] Maaseudun asukkaista 55 prosentilla korkein koulutus on peruskoulu tai toisen asteen tutkinto. Suomessa 15 vuotta täyttäneistä 74 prosenttia on opiskellut tutkinnon peruskoulun jälkeen.[17] Maaseudulla asuvilla on aineiston mukaan keskimääräistä alhaisempi koulutustaso.

3. Infografiikka. Vastaajien asema työmarkkinoilla, ammattiryhmä, taloudellinen tilanne ja koulutustaso.

Kyselyyn vastanneet	
Asema työmarkkinoilla (%)	n=1000
Työelämässä palkansaajana	41
Yrittäjä tai ammatinharjoittaja	7
Lomautettu tai työtön	8
Muu työvoiman ulkopuolella	7
Eläkkeellä	37
Ammattiryhmä (%)	n=998
Johtava asema/ylempi toimihlö	9
Alempi toimihenkilö	9
Työntekijä	26
Yrittäjä	8
Koululainen/opiskelija	4
Eläkeläinen	35
Muu	10
Taloudellinen tilanne (%)	n=991
Erinomainen/melko mukava	48
Pärjää kun ostaa harkiten	35
Joutuu tinkimään ajoittain/aina	17
Koulutus (%)	n=996
Peruskoulutus	45
Muu koulutus	41
Akateeminen	14

3. Kuinka tärkeää järjestö- ja vapaaehtoistoiminta on maaseudulla asuville?

Kyselylomakkeessa kysytään maaseudun asukkaiden palvelutarpeista ja erilaisten palveluiden hyödyntämisestä. Tässä luvussa keskitytään järjestöjen ja vapaaehtoistoimintana tarjottavan tuen tarpeeseen maaseudulla. Luvussa käydään läpi, kuinka paljon maaseudun asukkaat hyödyntävät palveluita ja millaisia vapaaehtois- ja järjestöpalveluita he kokevat tarvitsevansa maaseudulle.

3.1. Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan merkitys

Viimeisen kahden vuoden aikana noin joka viidennes vastaajista on käyttänyt järjestöjen palveluita. Pääasiassa maaseudun asukkaat ovat käyttäneet julkisia (77%) ja yksityisiä palveluita (44%). Vastaajista 17 prosenttia on hyödyntänyt seurakuntien tai uskonnollisten yhteisöjen tuottamia palveluita. Noin kymmenes vastaajista ei ole hyödyntänyt mitään palveluita ja 2 prosenttia ei osaa vastata kysymykseen.

Maaseudun asukkaista 81 prosenttia pitää tärkeänä tai melko tärkeänä vapaaehtoistoimintana maaseudun asukkaille tarjottavaa apua ja tukea. Erityisesti tuen ja avun tärkeänä näkevät eläkkeellä olevat ja ne vastaajat, joilla ei ole autoa käytettävissä sekä Maaseudun tukihenkilöverkon toiminnasta tietoiset vastaajat. Maaseudun paikalliskeskuksissa asuvat pitävät kaikkein tärkeimpänä vapaaehtoistoimintana tarjottavaa apua (86%), mutta myös kaupunkien läheisellä maaseudulla, ydinmaaseudulla ja harvaan asutulla maaseudulla asuvat pitävät apua tärkeänä (81%).

Keskimääräistä vähemmän tärkeänä apu ja tuki näyttäytyy työelämässä palkansaajina oleville sekä johtavassa asemassa ja ylempänä toimihenkilönä toimiville. Yhteensä 9 prosenttia vastaajista ei pitänyt apua ja tukea kovinkaan tärkeänä. Kysymykseen ei osannut vastata noin kymmenes vastaajista.

Infografiikka 4.
Kuinka tärkeänä pidät vapaaehtoistoimintana maaseudun asukkaille tarjottavaa tukea ja apua? (n=1005)

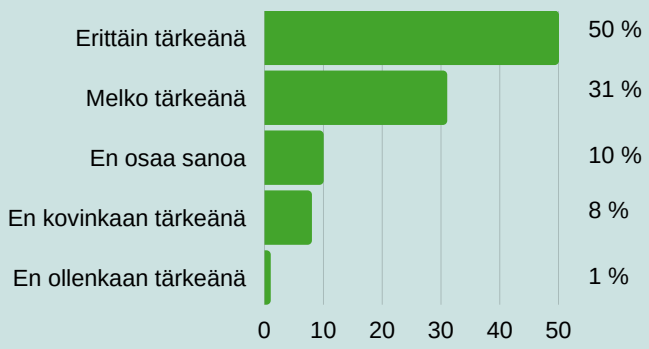

3.2. Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan tarve

Monia yhteiskunnallisia muutosvoimia, kuten kaupungistumista, hyvinvoinnin polarisaatiota ja väestön ikääntymistä on pitkään pidetty riskitekijänä maaseudun palveluiden säilymiselle.[18] Aineistosta nousee vastaajien tarve erityisesti ikääntyneiden palveluiden tukemiseen järjestötoiminnan kautta. Kyselyyn vastanneet näkevät, että vanhuspalveluille olisi eniten tarvetta (50 %). Toiseksi eniten järjestöt ja yhdistykset voisivat tuottaa lisää harrastuspalveluita (43 %) ja kolmanneksi naapuriapua (41 %). Aineiston mukaan naapuriapua tarvitsevat eniten ikääntyneet.

Maaseudulla asuvat näkevät, että järjestöjen ja yhdistysten olisi tarve tuottaa erityisesti niitä palveluita, joita heillä on tällä hetkellä vähiten käytössään.[19] Tällaisia palveluita ovat vanhuspalvelut, erityisryhmien palvelut sekä lasten ja lapsiperheiden palvelut. Näin tarkasteltuna myös naapuriavulle, mielenterveyspalveluille sekä luontoon ja maaseutuympäristöön liittyville hyvinvointipalveluille on kysyntää.

Kyselylomakkeessa Tukihenkilöverkon toiminnan esittelyn ja siihen liittyvien kysymysten (kts. luku 4) jälkeen kysytään avoimen kysymyksen muodossa, onko muita vapaaehtoistoimintana toteutettuja palveluita, joiden käyttöön sinulla olisi tai voisi olla tarvetta.

Noin neljännes vastaajista (n=175) vastaa, että he tarvitsisivat, olisivat tarvinneet tai tulevat tarvitsemaan tulevaisuudessa käytännön apua esimerkiksi pihatöiden, ruokailujen, kyytien, lastenhoidon ja kodinhoidon suhteen. Maaseudun asukkaat kokevat tarvitsevansa konkreettista käytännön apua arkeen.

Yhteiskunnan tarjoamien peruspalveluiden tehtävänä on tukea kansalaisten mahdollisuuksia hyvinvoivaan arkeen ja hyvinvoinnin ylläpitämiseen. Peruspalvelut tukevat kansalaisten terveyttä, koulutusta ja työssäkäyntiä sekä tarjoavat puitteet toimivaan ja hyvään arkeen ja ihmisarvoiseen elämään. Järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan tarkoituksena on tukea ja tuottaa palveluita kansalaisille ja osaltaan paikata mahdollisia peruspalveluiden aukkoja.[20]

Peruspalveluiden tarjonnassa ja laadussa on eroja kuntien välillä. Nämä alueelliset erot palvelutarjonnassa ovat merkittäviä Suomessa, mikä luo eriarvoisuutta kansalaisten välille. Tämä koskettaa erityisesti maaseudulla asuvia kansalaisia, ja siksi myös heiltä itseltään odotetaan panostusta oman hyvinvointinsa tuottamiseen ja ylläpitämiseen, esimerkiksi naapuriavun muodossa. Kuitenkin myös maaseutualueiden välillä on eroja. Kaupungin läheisen maaseudun palveluiden taso on korkea, kun taas syrjäisemmillä seuduilla palveluiden taso laskee. [21]

3.3. Päätelmiä

Maaseudulla asuvista joka viides hyödyntää järjestöjen palveluita ja noin 80 prosenttia asukkaista näkee tärkeänä tai melko tärkeänä vapaaehtoistoimintana maaseudun asukkaille tarjottavaa apua ja tukea. Aineisto osoittaa, että järjestöjen palveluita hyödynnetään ja suurin osa maaseudun asukkaista tunnistaa tarpeen järjestö- ja vapaaehtoistoimintana tuotetuille palveluille. Maaseudulla asuvien mielestä järjestötoiminnan tulisi tarjota palveluita maaseudun ikääntyneille. Järjestötoimintaa tarvitaan myös konkreettiseen arjen apuun ja aktiivisemman arjen mahdollisuuksien tarjoamiseen.

Maaseudun tukihenkilöverkon Jelppi-toimintaa voisi verrata naapuriapuun. Naapuriavulla tarkoitetaan arjessa auttamista, jota lähiyhteisö eli kyläläiset ja naapurit tekevät vapaaehtoistoimintana. Se perustuu halulle auttaa läheisiä ihmisiä. Naapuriapu on erityisesti maaseudulla ilmenevä käytäntö, jossa kyläläiset ja naapurit ovat ensisijainen tukiverkko arjen haasteista selviämiseen.[22] Tukihenkilöverkko järjestönä organisoi autettavan alueella asuvia tukihenkilöitä tarjoamaan käytännön apua autettavan kotiin elämän kriisitilanteessa. Tukihenkilöt ovat autettavalle tuntemattomia, koulutettuja lähiseudun ”naapureita”, joilla on vaitiolovelvollisuus sekä valmius tarjota myös henkistä tukea. Jelppi-toimintaa tarjotaan kaikenikäisille maaseudun asukkaille lapsiperheistä vanhuksiin. Tukihenkilöverkon tarjoama Jelppi-toiminta on kaikkia ikäryhmiä koskettavaa käytännön naapuriapua ja ennaltaehkäisevää mielenterveyspalvelua, ja näin ollen se vastaa maaseudun asukkaiden tarpeita.

Infografiikka 5.

Mille järjestöjen ja yhdistysten tuottamille palveluille olisi maaseudulla tarvetta? (n=1005)

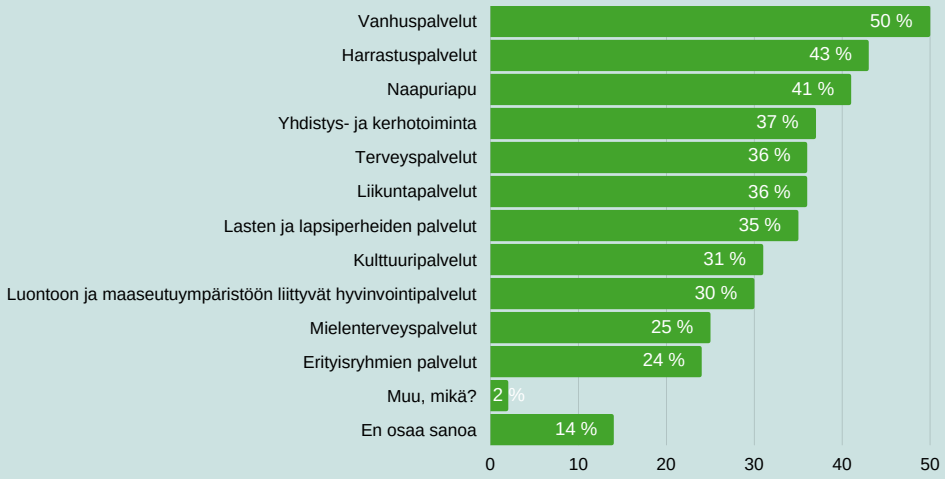

4. Kuinka tunnettu Tukihenkilöverkko on ja miten valmiita maaseudulla asuvat ovat hyödyntämään sen palveluita?

Tässä luvussa käydään läpi, kuinka hyvin maaseudulla asuvat tuntevat Maaseudun tukihenkilöverkkoa, ja ovatko he hyödyntäneet Tukihenkilöverkon palveluita. Luvussa käsitellään myös maaseudulla asuvien halukkuutta hyödyntää erilaisia Tukihenkilöverkon palveluita ja mitkä palvelut kiinnostavat eri kohderyhmiä.

4.1. Maaseudun tukihenkilöverkon tunnettuus

Kyselyyn vastanneista (n=1005) 8 prosenttia on kuullut Maaseudun tukihenkilöverkon toiminnasta. Maaseudun tukihenkilöverkko tunnetaan parhaiten yrittäjien ja ammatinharjoittajien sekä omakotitalossa viljelystilalla asuvien keskuudessa. Mitä vanhempi vastaaja on, sitä todennäköisemmin hän on kuullut maaseudun tukihenkilöverkosta. Harvaan asutulla ja ydinmaaseudulla Tukihenkilöverkko tunnetaan hieman paremmin kuin muualla. Matalinta tunnettuus on Helsinki-Uudenmaan ja Etelä-Suomen alueella, kun taas selvästi korkeampaa Länsi-, Pohjois- ja Itä-Suomessa.

Tukihenkilöverkon toiminnasta tietoisia vastaajia on 84 kappaletta. Yli puolet ovat kuulleet Tukihenkilöverkon toiminnasta sanoma- tai aikakausilehdistä (54%). Noin joka neljännes tunnistaa kuulleensa Tukihenkilöverkosta ystäviltä tai tuttavilta (28%), sosiaalisesta mediasta (26%) tai internetistä, kuten Tukihenkilöverkon omilta sivuilta (23%). Loput eivät osaa sanoa, mistä ovat kuulleet Tukihenkilöverkosta tai ovat kuulleet Tukihenkilöverkosta muualta.

Niistä, jotka olivat kuulleet Maaseudun tukihenkilöverkon palveluista (n=84) 12 prosenttia on käyttänyt sen palveluja. Koko aineiston tasolla tulos tarkoittaa, että maaseudun asukkaista noin prosentti on käyttänyt Tukihenkilöverkon palveluita. Palvelujen käyttö on yleisintä 40–49-vuotiaiden, lomautettujen tai työttömien sekä maaseudun paikalliskeskuksissa asuvien keskuudessa. Useimmiten palvelua hyödyntävällä maaseudun asukkaalla ei ole autoa käytössä ja hänen korkein koulutustasonsa on peruskoulutus. Alueellisesti Tukihenkilöverkon palveluiden käyttö on yleisintä Länsi-Suomessa.

4.2. Kiinnostus hyödyntää tukihenkilöverkon palveluita

Maaseudun tukihenkilöverkko tarjoaa tukea ja apua puhelimitse ja verkossa sekä

Infografiikka 6.

Mistä olet saanut tietoa Maaseudun tukihenkilöverkosta? (n=84)

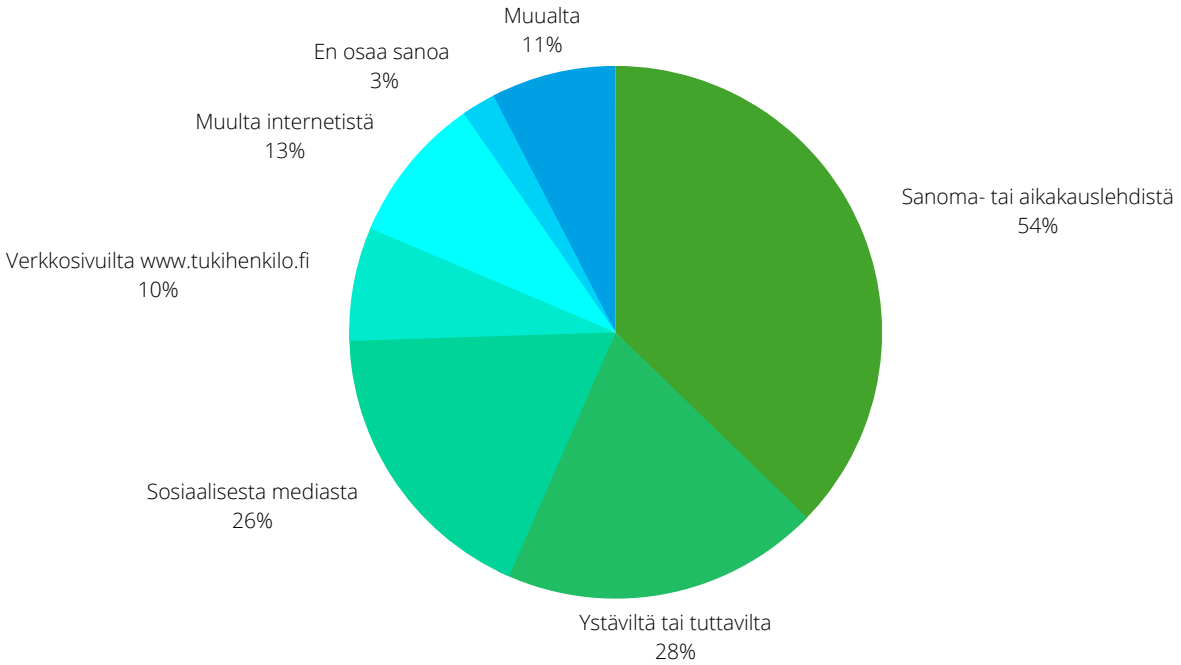

konkreettista apua autettavan kotona elämän kriisitilanteessa. Seuraavaksi käydään läpi, miten maaseudulla asuvat suhtautuvat erilaisiin Tukihenkilöverkon tukitoiminnan muotoihin ja kuinka todennäköisesti he näkisivät, että voisivat itse hyödyntää Tukihenkilöverkon palveluja.

Puhelinauttaminen

Kyselyyn vastanneista 14 prosenttia (n=1005) ottaisi yhteyttä maaseudun tukihenkilöön puhelimitse, jos tarvitsisi apua tai tukea. Ehkä yhteyttä ottaisi noin puolet (51%) vastaajista. Näin ollen 65 prosenttia vastaajista näkee Tukihenkilöverkon puhelinauttamisen itselleen vähintäänkin mahdollisesti sopivana tukimuotona. Tukihenkilöön puhelimitse ei ottaisi yhteyttä 19 prosenttia vastaajista. Kysymykseen ei osannut vastata 15 prosenttia maaseudun asukkaista.

Halu ottaa yhteyttä puhelimitse tukihenkilöön riippuu vastaajan iästä. Nuorimmat vastaajat ovat vähemmän kiinnostuneita yhteydenottoon, kun taas vanhemmat vastaajat ovat kiinnostuneempia. Työmarkkina-aseman mukaan verrattuna eläkkeellä olevat ovat kaikkein halukkaimpia olemaan puhelimitse yhteydessä tukihenkilöön. Puolestaan työelämässä johtavassa asemassa olevat ja koulutustason mukaan vertailtuna akateemisesti koulutetut ovat vähiten kiinnostuneita puhelinauttamisesta. Alueellisesti yhteydenottovalmius on suurin Helsinki-Uudenmaan alueella.

Tutkimuskyselyssä kysytään avoimessa kysymyksessä syitä siihen, miksi vastaajat eivät ottaisi yhteyttä tukihenkilöön, jos he tarvitsisivat apua tai tukea. Noin puolet (52%)

vastaajista (n=119) kokee tilanteensa niin hyväksi, ettei avuntarvetta ole joko ollenkaan tai oma tukiverkko on niin vahva, että he eivät tarvitse ulkopuolista apua. Noin 7 kokee, ettei apu ratkaisisi heidän haasteitaan. Kymmenesosa hakisi apua muualta. Vajaa kymmenykselle suurimmaksi syyksi nousee se, että palvelu ei ole heille tuttu, jolloin luottamussuhdetta palveluun tai palveluntarjoajaan ei vielä ole syntynyt. Puhelu auttamisen muotona tuntuu vieraalta noin 7 prosentille vastaajista ja monet heistä olisi yhteydessä mieluummin verkossa. Noin 7 prosenttia vastasi jotain muuta. Osa (6%) kokee, että kynnys avun pyytämiselle on korkea, minkä vuoksi he eivät ottaisi yhteyttä.

Verkkoauttaminen

Maaseudun tukihenkilöverkko tarjoaa Tukinetissä maaseudulla asuville reaaliaikaisia ryhmäkeskusteluja, jatkuvasti avoimia keskustelupalstoja sekä mahdollisuuden muodostaa tukisuhteen ja keskustella pidempiaikaisesti oman tukihenkilön kanssa. Tukinet on Mieli ry:n ylläpitämä kriisikeskus internetissä, jossa myös Maaseudun tukihenkilöverkko tarjoaa keskustelutukea maaseudulla asuville.

Suurinta kiinnostusta Maaseudun tukihenkilöverkon palveluista Tukinetissä herättää oma tukisuhde tukihenkilöön (23%), johon voi olla yhteydessä itselleen sopivana ajankohtana.

Infografiikka 7.
Miksi et ottaisi puhelimitse yhteyttä maaseudun tukihenkilöön, jos tarvitsisit apua tai tukea? (n=119)

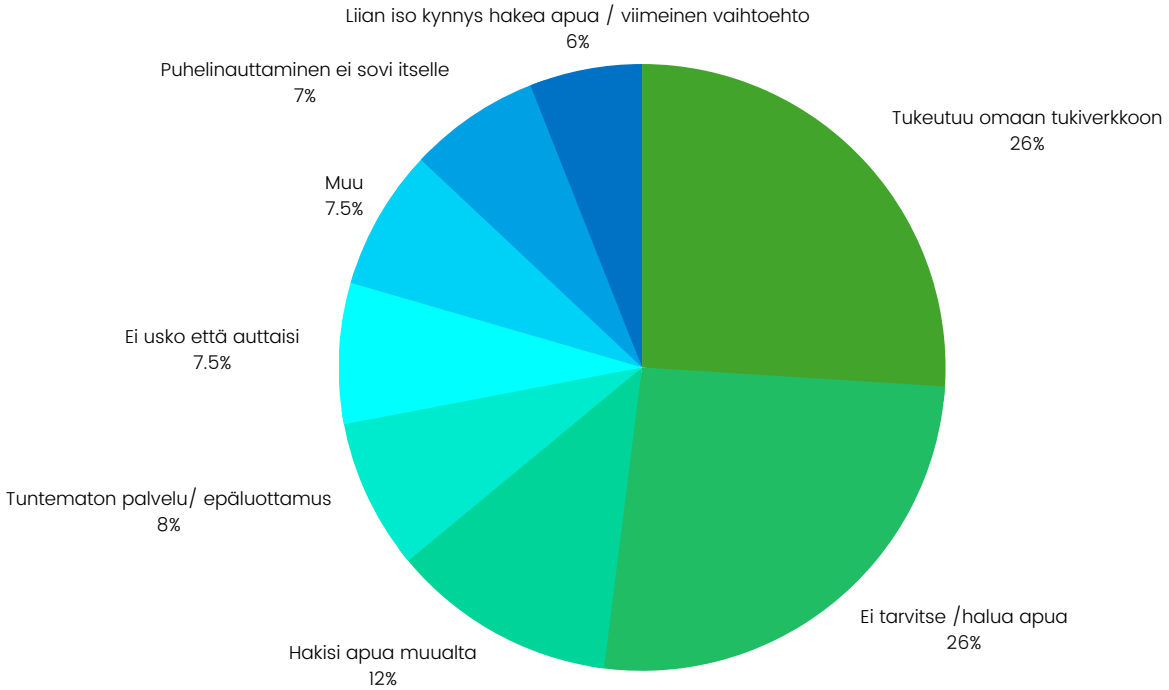

Toiseksi eniten kiinnostusta herättää keskustelupalstat (19%), jonne voi laittaa viestiä itselleen sopivana ajankohtana itseään kiinnostavaan teemaan. Reaaliaikaiset ryhmäkeskustelut, joissa voi keskustella tiettynä ajankohtana itseä kiinnostavassa teemassa kiinnostavat noin kymmenystä vastaajia (12%). Vastaajista 43 prosenttia on kiinnostunut ainakin yhdestä Tukinetissä tarjottavasta palvelusta. Kysymykseen ei osaa vastata neljännes (25%) ja Tukinetin toiminnasta ei ole kiinnostunut 32 prosenttia vastaajista.

Halu osallistua tukisuhdetoimintaan oman tukihenkilön kanssa on suurempi naisilla kuin miehillä ja pienin 65 vuotta täyttäneillä tai vanhemmilla. Alhaisessa taloustilanteessa elävät [23] ovat kiinnostuneempia osallistumaan tukisuhteeseen kuin paremmassa taloudellisessa tilanteessa elävät.

Keskustelupalstalla käytävä ryhmäkeskustelu kiinnostaa selkeästi enemmän alle 50-vuotiaita kuin yli 50-vuotiaita maaseudun asukkaita. Lomautetut, työttömät tai muuten työvoiman ulkopuolella olevat haluavat osallistua ryhmäkeskusteluun keskustelupalstalla useammin kuin muut. Alhainen taloustilanne lisää myös kiinnostusta keskustelupalstalla käytävään keskusteluun.

Reaaliaikaiseen ryhmäkeskusteluun osallistuminen kiinnostaa eniten harvaan asutulla ydinmaaseudulla eläviä. Vähiten kiinnostusta osallistua on työelämässä työntekijöinä työskentelevillä.
Miehet, johtavassa asemassa tai ylempinä toimihenkilöinä toimivat ja yrittäjät ovat vastanneet muita useammin, että he eivät ole kiinnostuneita Tukinetin toiminnasta. Selkeästi muita harvemmin näin ovat vastanneet alhaisessa taloustilanteessa elävät.

Maaseudulla asuvat (n= 684) haluaisivat käsitellä Tukinetissä erityisesti maaseudun arkea ja elämää (47%). Toiseksi kiinnostavin teema on ihmissuhteet (34%) ja kolmanneksi talous (26%). Myös ympäristö (23%) ja nuoret (14%) kiinnostavat. Kysymykseen ei osannut vastata 25 prosenttia vastaajista ja 4 prosenttia vastaajista ei kokenut ehdotettuja teemoja omikseen, vaan valitsivat vaihtoehdon ”Muu, mikä?”.

Teema ”Arki ja elämä maaseudulla” kiinnostaa selkeästi useammin ydinmaaseudulla eläviä kuin kaupunkien läheisellä maaseudulla eläviä. Johtavassa asemassa tai ylempänä toimihenkilönä työskentelevät sekä akateemisesti kouluttautuneet ovat vähiten

Infografiikka 8.
Millaiseen anonyymiin toimintaan voisit osallistua tukinetissä? (n=1005)

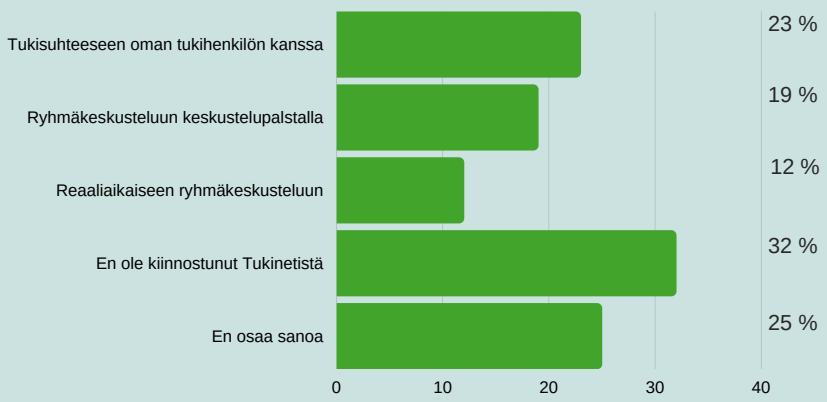

kiinnostuneita käsittelemään Tukinetissä maaseudun elämää ja arkea.

Ihmissuhteista keskusteleminen kiinnostaa alle 50-vuotiaita selkeästi useammin kuin vanhempia vastaajia. Omakotitalossa tonttimaalla asuvat eivät ole yhtä kiinnostuneita käsittelemään ihmissuhteita kuin muut. Jos vastaaja on kuullut Tukihenkilöverkon toiminnasta, hän on kiinnostuneempi käsittelemään ihmissuhteita Tukinetissä.

Ympäristöön liittyviä teemoja haluaisi käsitellä vähiten 50–64 -vuotiaat ja eniten 65 vuotta tai enemmän täyttäneet. Vastaajat, joilla ei ole autoa käytössä haluavat keskustella ympäristöstä selkeästi enemmän kuin auton omistajat. Omakotitalossa viljelysmaalla asuvat haluavat keskustella vähiten ympäristöstä, kun taas eniten ympäristö kiinnostaa kerros-, rivi-, pari- tai erillistalossa eläviä. Ympäristöön liittyviä aiheita haluaa käsitellä eniten Helsinki-Uusimaalla asuvat.

Talous -teema Tukinetissä kiinnostaa selkeästi enemmän alhaisessa taloustilanteessa eläviä sekä harvaan asutulla ydinmaaseudulla eläviä. Nuoret -teema puolestaan kiinnostaa eniten 40–49-vuotiaita ja kaikkein vähiten vanhempia vastaajia.

Käytännön apu kotona

Maaseudun tukihenkilöverkko tarjoaa lyhytkestoista käytännön apua kotiin elämän erilaisissa kriisitilanteissa, jolloin maaseudun tukihenkilöistä koostuva Jelppi-ryhmä tulee auttamaan ja tukemaan autettavaa kotiin. Kyselylomakkeessa kysyttiin, ottaisitko Jelppi-ryhmän apua vastaan haastavassa elämäntilanteessa. Vastaajista (n=1005) 27 prosenttia vastasi kyllä, 51 prosenttia vastasi ehkä, 12 prosenttia ei osannut sanoa ja apua ei ottaisi vastaan 10 prosenttia vastaajista. Jopa 79 prosenttia vastaajista näkee mahdollisena, että pyytäisi apua Jelppi-ryhmältä.

Halu ottaa apua vastaan on muita suurempi naisilla, yli 40-vuotiailla, palkansaajilla, yrittäjillä ja eläkeläisillä sekä niillä, jotka ovat kuulleet Maaseudun tukihenkilöverkosta.

Infografiikka 9.

Millaisia teemoja haluaisit käsitellä Tukinetissä? (n=684)

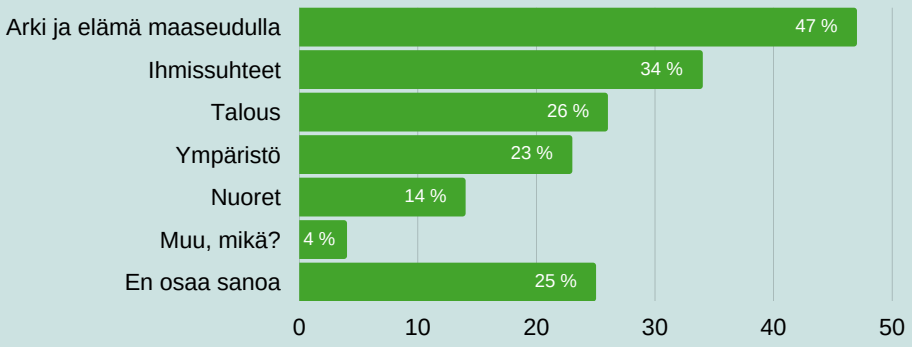

Muita useammin johtavassa asemassa tai ylempänä toimihenkilönä työskentelevät vastaavat, että he eivät ottaisi vastaan apua.

Lomakkeessa kysytään avoimen kysymyksen muodossa, miksi ei ottaisi apua vastaan Jelppi-ryhmältä, jos elämäntilanne olisi haastava. 38 prosenttia (n=58) vastaa, että he turvautuisivat mieluummin omaan tukiverkkoonsa. Noin neljännes vastaa, etteivät he tarvitse apua. Vajaa viidennekselle suurimmaksi syyksi nousee se, että palvelu ei ole heille tuttu. 7 prosenttia vastaajista kokee, että hakisivat apua terveydenhuollosta vapaaehtoistoiminnan sijaan. Samaiset 7 prosenttia kokee, että kynnys avun pyytämiselle olisi liian kokea. Osa (5%) näkee, ettei apu ratkaisisi heidän haasteitaan. 3 prosenttia vastaa jotain muuta.

4.3. Päätelmiä

Maaseudun tukihenkilöverkko tunnetaan vielä verrattain harvoin maaseudulla asuvien keskuudessa. Kuitenkin maatalousyrittäjien, harvaan asutulla tai ydinmaaseudulla asuvien keskuudessa Tukihenkilöverkko tunnetaan parhaiten. Nuoret tuntevat Tukihenkilöverkon harvemmin kuin vanhemmat vastaajat. Suurin osa on kuullut Tukihenkilöverkosta sanoma- ja aikakausilehtien kautta, mutta tietoisuus toiminnasta lisääntyy monipuolisesti erilaisia viestintäkanavia pitkin.

Harvaan asutulla tai ydinmaaseudulla asuvat ovat hieman halukkaampia hyödyntämään Tukihenkilöverkon palveluita. Vähiten kiinnostuneita palveluista ovat työelämässä johtavassa asemassa tai ylempänä

Infografiikka 10.

Miksi et ottaisi Jelppi-ryhmän apua vastaan, jos elämäntilanteesi oli haastava? (n=1005)

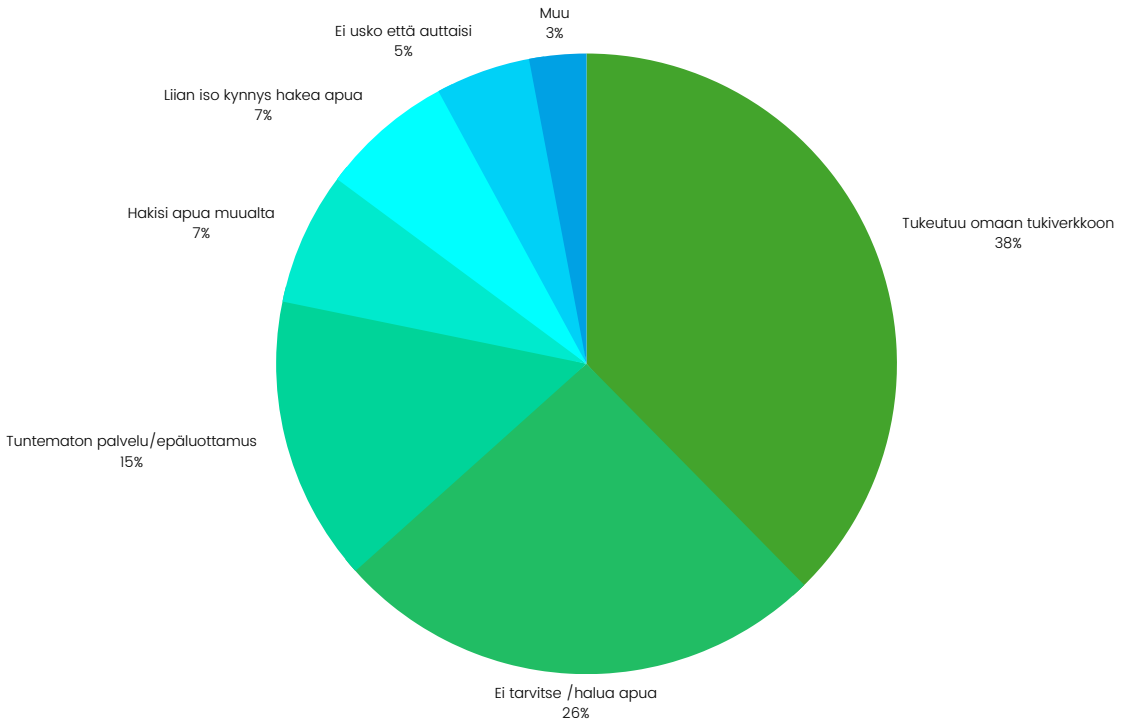

toimihenkilönä toimivat. Vastaajat, jotka ovat kuulleet Tukihenkilöverkosta ovat kiinnostuneempia hyödyntämään palveluita ja osaavat kertoa tarkemmin, millainen palvelu heille sopii.

Maaseudulla asuvat kokevat Tukihenkilöverkon auttamisen muodot varsin myönteisesti. Vastaajista (n=1005) lähes 80 prosenttia hyödyntäisi mahdollisesti Jelppi-ryhmän apua. 65 prosenttia näkee mahdollisena, että hyödyntäisi puhelinauttamista, kun taas 43 prosenttia on kiinnostunut jostakin Tukinetin toimintamuodosta.

Vanhemmat vastaajat ovat mieluusti yhteydessä puhelimitse, kun taas nuoret eivät niinkään. Yli 65-vuotiaat eivät ole kiinnostuneita hyödyntämään verkkoauttamista, kun taas nuoremmat vastaajat ovat. Miehet ja yrittäjät eivät koe verkkoauttamista Tukinetissä omakseen yhtä paljon kuin muut vastaajat. Harvaan asutulla ja ydinmaaseudulla elävät ovat hieman kiinnostuneempia erilaisista Tukinetissä käsiteltävistä teemoista kuin muut. Naiset, yli 40-vuotiaat, palkansaajat, yrittäjät ja eläkeläiset ovat halukkaimpia ottamaan vastaan tukea Jelppi-ryhmältä. Alhaisessa taloustilanteessa elävät ovat kiinnostuneimpia hyödyntämään sekä Jelppi-toimintaa että verkkoauttamista.

Maaseudulla asuvista (n=1005) puolet (52%) käyttää mielellään sähköisiä palveluita. Jopa 92 prosenttia osaa käyttää sähköisiä palveluita, mutta heistä 30 prosenttia suosii mieluummin muita palvelu- tai asiointitapoja.

Verkossa tarjottava tuki Tukinetissä on tärkeä osa Tukihenkilöverkon palveluita, sillä se vastaa monen maaseudun asukkaan tarpeeseen ja sopii tukimuotona monelle vastaajalle parhaiten. Aineisto osoittaa, että on tärkeää, että tarjotaan monipuolisia tukipalveluita maaseudulla asuville.

Usealla maaseudun asukkaalla on vahva tukiverkko tai erityistä avuntarvetta ei ylipäätään ole, ja siksi he eivät pyytäisi apua maaseudun tukihenkilöltä. Avunpyytämisen esteeksi nousevat myös suuri kynnys pyytää apua ja ajatus siitä, että omien ongelmien kanssa tulee sinnitellä viimeiseen asti ennen kuin pyytää ulkopuolista apua. Lisäksi esille nousee toivottomuutta, ettei avun pyytäminen ratkaisi ”mitään”, vaikka tarvitsisi apua tai tukea. Kolmanneksi nousee tarve Tukihenkilöverkon toiminnan tunnettuuden kasvattamiselle, jotta yhä useampi kokisi luontaiseksi pyytää apua maaseudun tukihenkilöltä. Maaseudulla asuvien mukaan erityisesti Jelppi-ryhmän kutsuminen kotiin edellyttää sitä, että palvelu ja palveluntarjoaja ovat tuttuja.

5. Mikä maaseudulla asuvia huolestuttaa?

Seuraavaksi käsitellään maaseudulla asuvien huolenaiheita. Tutkimuskyselyssä kysytään ”Oletko tällä hetkellä huolestunut seuraavista asioista?”, jota seuraa lista 20 mahdollisesta huolenaiheesta. Huolet liittyvät niin maaseudun asukkaan henkilökohtaiseen elämään kuin yleisiin globaaleihin tai yhteiskunnallisiin huoliin. Tutkimustuloksia vertaillaan toisiin ajankohtaisiin tutkimuksiin pyrkien selvittämään maaseudulla asuvien mahdollisia huolenaiheita suhteessa koko Suomen väestön huolenaiheisiin.

Suurin osa maaseudun asukkaista ovat huolissaan kansainvälisestä tilanteesta (85%). Myös yhteiskunnallinen ilmapiiri huolestuttaa paljon (55%). Suuriksi huoliksi nousevat lisäksi huoli erilaisista huijausyrityksistä netissä ja puhelimessa (47%) ja yleinen tulevaisuuden epävarmuus (47%). Seuraavaksi suurimmat huolet liittyvät vastaajien henkilökohtaiseen elämään: omaan jaksamiseen (42%), terveydentilaan (42%) ja toimeentuloon (38%). Seuraavissa luvuissa käsitellään tuloksia keskittyen ensin henkilökohtaisiin huoliin ja sitten yhteiskunnallisiin ja globaaleihin huoliin.

Infografiikka 11.

Oletko tällä hetkellä huolestunut seuraavista asioista? (n=1005)

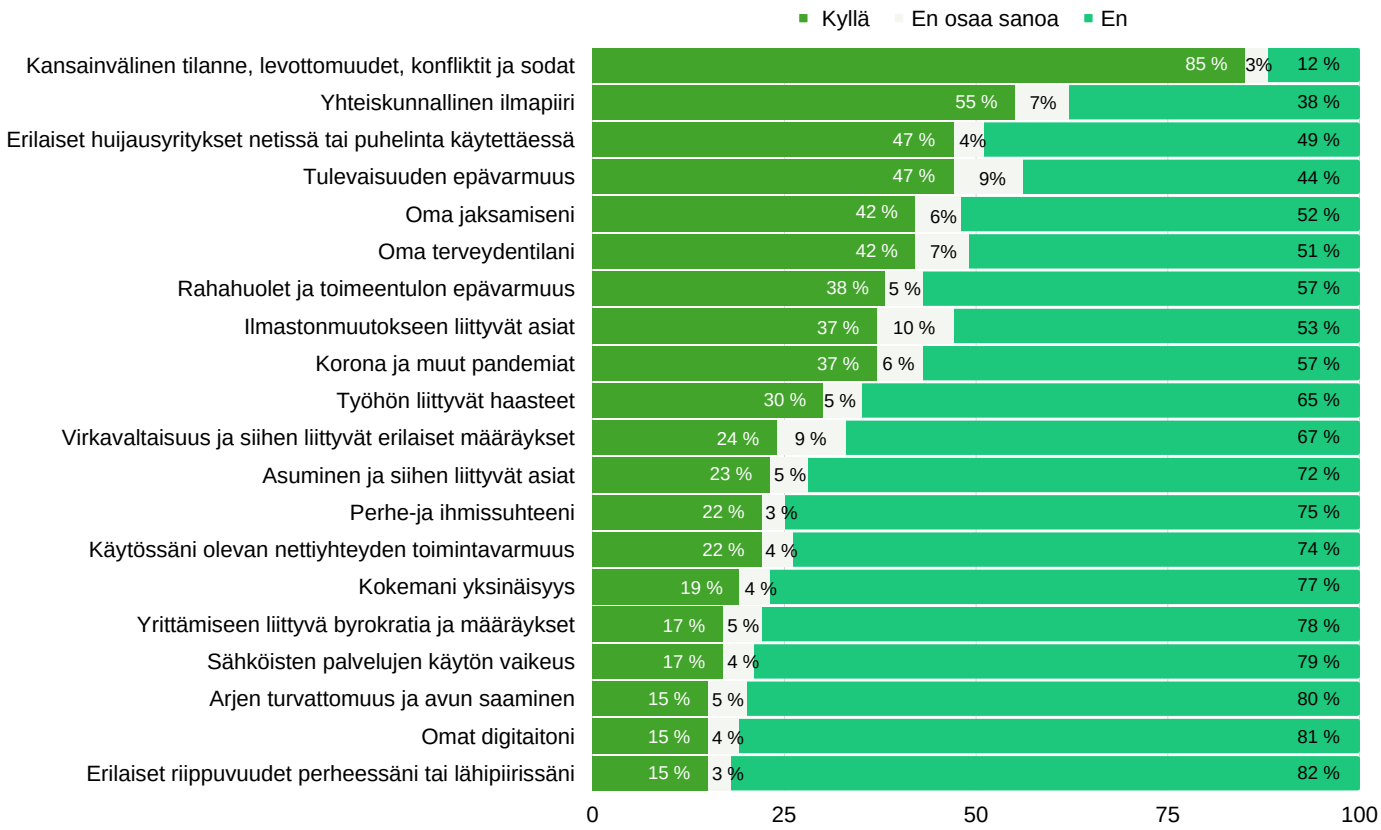

5.1. Henkilökohtaisen elämän huolenaiheet

Yleisimmät henkilökohtaisen elämän huolet maaseudun asukkailla ovat oma terveys, jaksaminen, toimeentulo ja työ. Vastaajista 42 prosenttia (n=1005) kokee, että heitä huolestuttaa oma jaksaminen ja terveydentila. Rahahuolia ja toimeentulon epävarmuutta kokee 38 prosenttia. Työhön liittyvät haasteet huolestuttaa 30 prosenttia ja asumisestaan huolta kantaa 23 prosenttia. Myös sosiaalisen elämään liittyvät haasteet huolestuttavat. Noin viidesosa kokee huolta perhe- ja ihmissuhteistaan ja samoin viidesosa kokemastaan yksinäisyydestä. Lähipiirin riippuvuudet huolestuttaa 15 prosenttia vastaajista. Omista digitaidoistaan huolta kantavat 15 prosenttia.

Maaseudun asukkaiden vastaukset henkilökohtaisen elämän huolista eivät ole poikkeuksellisia verrattuna väestöön keskimäärin. Yle News Labin Suomalaisten pelot ja haaveet 2022 -tutkimuksen[24] huolenaiheet ja kysymyksen asettelut poikkeavat hieman Maaseudun tukihenkilöverkon tutkimuksesta. Kuitenkin vastaavanlaiset huolet omasta terveydestä, mielenterveydestä, työstä, rahasta, toimeentulosta ja läheisistä nousevat esille. [25]

5.2. Yhteiskunnalliset ja globaalit huolenaiheet

Neljä suurinta huolenaihetta yleisiin globaaleihin ja yhteiskunnallisiin asioihin liittyen ovat samalla myös neljä kaikkein eniten maaseudulla asuvia huolestuttavaa asiaa. Kansainvälinen tilanne, levottomuudet, konfliktit ja sodat huolestuttavat jopa 85 prosenttia maaseudun asukkaista. Yle News Labin tutkimukseen (2022) vastanneista suomalaisista hieman vajaa puolet on erittäin huolissaan sekä kansainvälisen politiikan vaikutuksista Suomeen että sodasta ja sodan uhasta. Sama huoli koskettaa niin maaseudulla asuvia kuin muutakin väestöä, mutta maaseudun asukkaat ovat enemmän huolissaan kansainvälisestä tilanteesta ja sodista.

Jopa 53 prosenttia suomalaisista sanoo oman maailmankuvansa muuttuneen viimeisten

Infografiikka 12.
Henkilökohtaisen elämän huolenaiheet (n=1005)

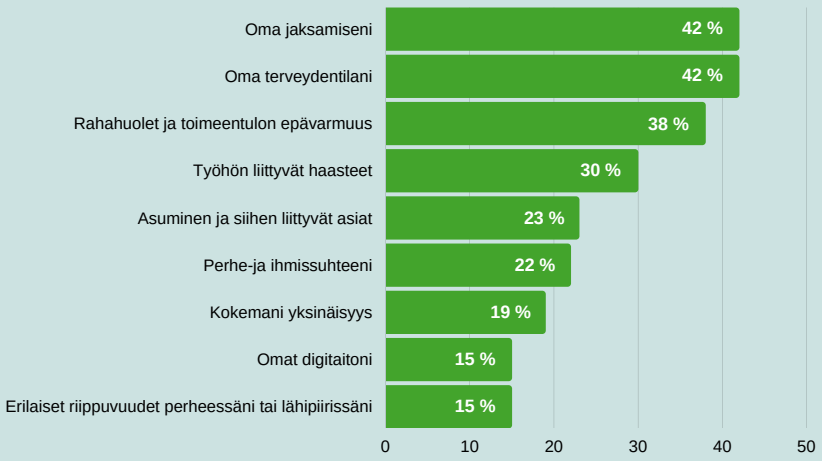

kahden vuoden aikana, mikä on vaikuttanut turvallisuuden tunteeseen ja luottamukseen tulevaisuuteen. Suurimmat syyt muutokseen ovat sota ja pandemia.[26] Tulevaisuuden epävarmuudesta huolta kokee hieman vajaa puolet Tukihenkilöverkon tutkimukseen vastanneista, mikä tekee siitä neljänneksi suurimman huolenaiheen. Kuitenkin puolet Suomen väestöstä kokee tulevaisuuden välillä innostavana ja välillä pelottavana.[27] Samanlaista kahtiajakoa tulevaisuuden kokemisen suhteen näkyy myös maaseudulla asuvien vastauksissa.

Maaseudun tukihenkilöverkon tutkimuksessa kysytty huoli erilaisista huijausyrityksistä netissä tai puhelimen välityksellä nousee kolmanneksi suurimmaksi huoleksi maaseudun asukkaiden kokemuksissa. Kyselyyn vastanneista yli 20 prosenttia kokee lisäksi huolta virkavaltaisuudesta ja siihen liittyvistä erilaisista määräyksistä ja käytössä olevan nettiyhteyden toimintavarmuudesta. Vähäisimpinä yhteiskunnallisina huolina näyttäytyvät Yrittämiseen liittyvät byrokratia ja määräykset (17%), Sähköisten palveluiden käytön vaikeus (17%) ja Arjen turvattomuus ja avun saaminen (15%).

5.3. Päätelmiä

Maaseudulla asuvien huolet ovat samansuuntaisia koko Suomen väestön huolien kanssa. Ylen tutkimuksen avoimessa kysymyksessä, jossa suomalaiset saivat kertoa omista huolistaan, nousivat suurimmiksi huolenaiheiksi oma terveys ja mielenterveys, sota, maailman tilanne ja Venäjä sekä raha ja toimeentulo. Myös huolet ilmastoon ja koronaan liittyen nousivat vastauksissa.[28] Lähes kaikki suurimmat huolenaiheet myös Maaseudun tukihenkilöverkon huolenaiheita kysyvässä monivalintakysymyksessä liittyvät sotaan, kansainväliseen tilanteeseen, omaan terveyteen, jaksamiseen ja toimeentuloon sekä koronaan (37%) ja ilmastohuoliin (37%).[29]

Infografiikka 13.
Yhteiskunnalliset ja globaalit huolenaiheet (n=1005)

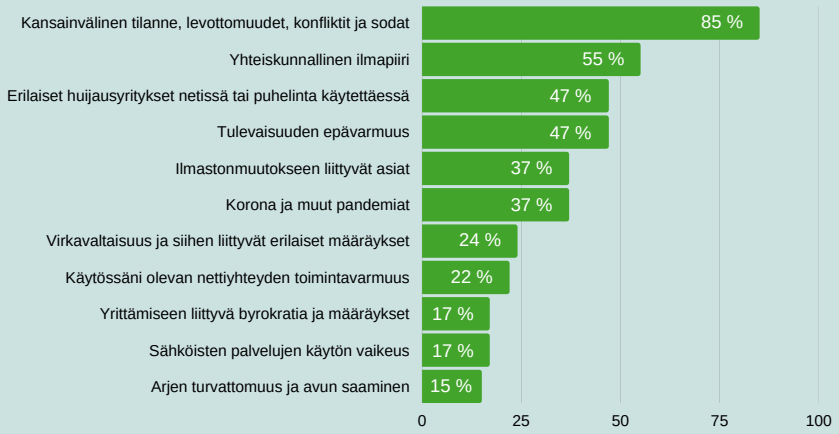

Kuitenkin maaseudun asukkaat ovat keskimääräistä enemmän huolissaan kansainvälisestä tilanteesta, levottomuuksista, konflikteista ja sodista. Maaseudulla asuvat kokevat kuitenkin juuri maaseudulla asumisen tuovan heille turvaa erilaisissa sota- ja kriisitilanteissa (kts. luku 6).

Suomen väestön henkilökohtaisen elämän huolenaiheisiin tai niiden kokemisen määrään ei ole vaikuttanut viimeisen kahden vuoden tapahtumat.[30] Kuitenkin monet asiat huolettavat ja erityisesti oman jaksamisen ja terveyden herättämien huolien kanssa maaseudulla asuvat voivat tarvita tukea. Vaikka henkilökohtaisen elämän huolenaiheet eivät ole muuttuneet, yli puolet suomalaisista kokee, että heidän maailmankuvansa on muuttunut kahden vuoden aikana, kun turvattomuuden tunne ja epävarmuus tulevaisuuteen liittyen ovat lisääntyneet.[31] Tällaiset huolet ja kokemukset ovat läsnä myös maaseudun asukkaiden vastauksissa. Maaseudun järjestö- ja vapaaehtoistoiminnassa tulee pohtia, miten auttaa ihmisiä palauttamaan usko tulevaan ja kokemaan turvallisuuden tunnetta.

6. Millaisia mahdollisuuksia maaseudulla asuvat näkevät maaseudun tulevaisuudelle?

Kyselylomakkeen viimeisenä avoimena kysymyksenä on ”Millaisia mahdollisuuksia tulevaisuus tuo maaseudulle ja sen asukkaille? ". Vastauksista (n=432) 60 prosentissa mainitaan pelkästään myönteisiä tulevaisuuden mahdollisuuksia maaseudulle, kun taas 27 prosentissa vastauksista mainitaan maaseudun tulevaisuuden haasteita. Muita vastauksia on 13 prosenttia.

Seuraavissa alaluvuissa käydään läpi, millaisia maaseudun myönteisiä mahdollisuuksia tai tulevaisuuden haasteita mainittiin kysymyksen kaikissa vastauksissa (n=432). Ensimmäisessä luvussa käydään läpi myönteiset mahdollisuudet ja toisessa tulevaisuuden haasteet.

6.1. Myönteiset tulevaisuuden mahdollisuudet

Tässä luvussa käydään läpi, millaisia asioita vastauksissa nostetaan esille maaseudun myönteisinä tulevaisuuden mahdollisuuksina. Myönteisiä mahdollisuuksia tuodaan esille niin pelkästään myönteisiä mahdollisuuksia esittelevissä vastauksissa (60%) kuin muissa vastauksissakin (13%). Vastauksissa näkyy maaseudun asukkaiden ajatukset maaseudulla asumisen hyvistä puolista sekä maaseudun kehityksestä.

Maaseutu on puhdas, terveellinen ja rauhallinen paikka elää yhteydessä luontoon.

Jopa 30 prosentissa vastauksista (n=432) mainitaan luonto, rauha, puhtaus, terveellisyys ja/tai väljyys positiivisena asiana tulevaisuuden maaseudulle ja sen asukkaille. Rauha ja väljyys yhdistetään usein hiljaisuuteen ja stressittömyyteen, joiden ajatellaan edesauttavan ihmisen terveyttä.

Kyselytutkimuksessa kysytään vastaajien näkemystä maaseudun tulevaisuuden mahdollisuuksista eli tulevaisuudenkuvasta. Tulevaisuudenkuva muodostuu nykyhetkeä ja mennyttä koskevasta ymmärryksestä, tiedoista ja tulkinnoista sekä havainnoista, uskomuksista, odotuksista, arvoista, toiveista ja peloista.

Tulevaisuudenkuvat vaikuttavat ihmisten päätöksiin ja valintoihin niin yhteiskunnallisesti kuin yksilönkin elämän tasolla. Se voi tapahtua sekä tietoisesti että tiedostamattomasti. [32] Tulevaisuudenkuvaan ja siihen, näkeekö yksilö tulevaisuuden parempana vai huonompana vaikuttaa esimerkiksi toimeentulo ja näkemykset omista vaikutusmahdollisuuksista. [33]

Myös puhdas ilma ja puhdas ruoka mainitaan usein, minkä puolestaan nähdään luovan maaseudusta terveellistä paikkaa asua. Luontosuhde, luonnon arvostaminen ja luontoon kaipaaminen nousevat myönteisinä maaseudun tulevaisuuden mahdollisuuksina. Myös Tulevaisuusbarometrissä (2021) vastaajat kokivat, että luonnonläheisyys, halu muuttaa lähemmäksi luontoa ja luonnon arvostuksen yleinen kasvu hyödyttää omaa asuinkuntaa.

”Hyviä. Puhdas luonto, rauha ja oma yksityisyys. Luonnossa liikkuminen, kalastus, metsästys, matkailu. Puhtaan ruuan tuottaminen.”

”Puhdas luonto lähellä. Raikas ja saasteeton ilma. Tressitön ympäristö. Olemisen vapaus.”

Maaseudulla voi kasvattaa itse ruokaa ja olla omavarainen. Maaseutu takaa Suomen ruuantuotannon.

Vastauksista 14 prosentissa (n=432) mainitaan joko ruuan kasvattaminen, omavaraisuus, lähiruoka tai ruuantuotanto maaseudun tulevaisuuden myönteisenä mahdollisuutena. Omavaraisuus ja lähiruoka nähdään maalla asumisen isona hyötynä sekä myös mahdollisena houkuttimena maalle muuttoon. Tulevaisuudessa uskotaan, että Suomessa aletaan tiedostaa paremmin, kuinka tärkeää ja arvokasta kotimainen ruuantuotanto on.

”mahdollisuuden kasvattaa itselle ruokaa”

”Kotimainen ruoka tulee arvoonsa”

Etätyöt turvaavat maaseudun asukkaiden työllistymistä ja mahdollistavat monelle maalle muuton. Myös muu digikehitys hyödyttää maaseutua.

Noin kymmenesosassa (11%) vastauksia (n=432) mainitaan joko etätyö tai verkkoyhteydet tai verkkopalvelut. Etätyö nähdään selkeänä vastauksena moniin maaseudun haasteisiin, kuten työllistymisen haasteisiin ja asukkaiden vähäisyyteen. Myös yleisesti nähdään, että etätöiden lisääntyminen on hyväksi omalle asuinkunnalle.[34] Verkkopalvelut nähdään yhtenä mahdollisuutena maaseudun palveluiden säilymiselle sekä myös kehittämiselle. Verkkopalveluiden hyötynä

nähdään myös se, ettei tarvitse liikkua pitkiä välimatkoja paikan päälle, kun ainakin osan palveluista voi hoitaa etänä.

”Työmahdollisuuksia kun etätyö on yleistynyt”

””Uusi teknologia tuo uusia mahdollisuuksia myös ikäihmiselle asua maaseudulla. Jolloin elämä helpottuu ja ikäihminen voi jatkaa asumista omassa kodissaan vaikka voimat vähenevät.”

Maaseudun houkuttelevuus asuinpaikkana lisääntyy.

Noin kymmenesosassa (9,5 %) vastauksia (n=432) mainitaan eri tavoin, että tulevaisuudessa maaseutu asuinpaikkana houkuttelee ihmisiä tai että maalle muuttajia tulee olemaan enemmän. Nähdään, että kaupungistumisen sijaan maaseutu alkaa kiinnostamaan asuinpaikkana tulevaisuudessa. Tähän syyksi nähdään esimerkiksi väljyyden ja rauhallisuuden arvostuksen nousu sekä turvallisuus ja omavaraisuus. Kokemus asukasmäärän kasvusta ja sen myötä palveluiden elinvoimaisuus on tärkeä oman asuinkunnan paremman tulevaisuudenkuvan muodostumisen kannalta.[35]

”Rauhallisempi ja turvallisempi elämänmeno verrattuna kaupunkeihin noussee trendiksi. Maaseudulla on aina mielekästä puuhaa, mikä parantaa stressiä ja mielenterveyttä. Tilaa pienyritystoiminnalle ja etätyölle.”

Maaseutu tuo turvaa erityisesti kriisitilanteissa.

Noin 5 prosentissa vastauksissa mainitaan eri tavoin, että maaseutu on turvallinen paikka asua. Usein vastauksissa mainitaan turvallisuus suhteessa kriisitilanteisiin. Kriiseinä mainitaan pandemia ja sota. Maaseutu nähdään turvallisempana paikkana kuin kaupungit elää erityisesti omavaraisuuden takia.

”Olemme paremmin turvassa kuin kaupungissa ja omavaraisempia”

”Pandemiat, sodat ja konfliktit ovat näyttäneet, ettei kaupungissa asuminen ole se ainut vaihtoehto.”

Näiden lisäksi noin 2 prosentissa vastauksista (n=432) mainittiin yhteisöllisyys maaseudun myönteisenä tulevaisuuden mahdollisuutena. Osa vastauksista on hyvinkin vähäsanaisia, kuten ”Aitoa elämää” tai ”Etätyöt”, kun taas toisissa vastauksissa selitetään omia näkemyksiä laajemmin.

6.2. Tulevaisuuden haasteet

Maaseudun näkeminen rauhallisena, turvallisena ja luonnonläheisenä paikkana on tyypillistä maaseudun asukkaille. Kuitenkin maaseudulla asumisen liittyy myös haasteita, kuten pitkät välimatkat ja harva palveluverkko, mitkä osaltaan rikkovat maaseudun asukkaiden mielikuvaa idyllisestä maaseudusta.[36] Seuraavaksi käsitellään aineistossa esiintuotuja maaseudun tulevaisuuden haasteita.

Maaseudun tulevaisuuden haasteita mainittiin sekä pelkästään haasteita esiintuovissa vastauksissa (27%) kuin muissa vastauksissakin (13%). Jopa noin puolessa vastauksissa, jotka sisältävät pelkästään kuvauksia maaseudun tulevaisuuden haasteista (n=114), kuvataan, että maaseudun tilanne on toivoton eikä ratkaisua ole. Lopuissa vastauksissa ajatellaan, että maaseudun tulevaisuus riippuu siitä, muuttaako maaseudulle lisää ihmisiä ja turvataanko maaseudun palvelut ja työmahdollisuudet. Vastauksissa nousee esille erityisesti kaksi haastetta, joilla nähdään olevan negatiivisia vaikutuksia maaseudulle ja sen asukkaille.

Maaseudun palvelut ja työmahdollisuudet tulevat vähenemään.

Noin 7 prosentissa vastauksissa (n=432) mainitaan palveluiden väheneminen tai huonontuminen ja/tai työmahdollisuuksien väheneminen. Nähdään, että maaseudun palvelut ja työt vähenevät osin asukkaiden vähäisyyden ja osin vähäisen maaseudun tukemisen takia. Vastaajat ovat myös huolissaan väestörakenteesta, kun ikääntyneiden määrä suhteessa kasvaa samalla, kun palvelut vähenevät.

”Pelkään pahoin, että ihmiset ajetaan maaseudulta kaupunkeihin, koska tarvittavia palveluita ei ole maaseudulle tarjota.”

”Vanheneva väestö, työpaikkojen häviäminen, koulujen lakkautus, liikkumisen kalleus, maatilojen keskittyminen muutamaan suureen yksikköön. Romantiikalla ei elä.. ei mitään mahdollisuutta elää maaseudulla tulevaisuudessa.”

Poliittisessa päätöksenteossa ei huomioida maaseudun hyvinvointia. Poliittinen ilmapiiri on kireä.

Kuudessa prosentissa vastauksissa (n=432) kritisoidaan eri tavoin poliittista päätöksentekoa tai koetaan, että poliittinen ilmapiiri ei ole hyvä. Nähdään, että poliitikkoja ei kiinnosta maaseudun hyvinvointi tai tukeminen. Osa kokee, että maaseutu on jätetty omilleen ja täysin huomiotta. Muutamassa vastauksessa nousee myös ajatus poliittisen ilmapiirin kahtiajakautumisesta.

”Nykyhallitus vie elinmahdollisuudet maaseudulta.”

”Nykyinen ilmastointipolitiikka on uhka maaseudun asukkaiden toimeentulolle.”

6.3. Päätelmiä

Maaseudun tukihenkilöverkon tutkimukseen vastanneista maaseudulla asuvista (n=432) 60 prosenttia näkee maaseudulle ja sen asukkaille pelkästään positiivisia tulevaisuuden näkymiä, 27 prosenttia näkee tulevaisuudessa vain haasteita ja 13 prosenttia on vastannut jotain muuta. Tulevaisuusbarometrin (2021) mukaan maaseutumaisissa kunnissa asuvat näkevät asuinkuntansa tulevaisuuden keskimäärin selkeästi huonompana kuin muunlaisissa kunnissa asuvat. [37]

Negatiiviset tulevaisuuskuvat maaseudulla asuvien mielissä eivät ole poikkeuksellisia, vaan vastaavia tuloksia on saatu myös esimerkiksi KAKS:n (2021) maakuntapuntarissa. Kyseisessä puntarissa tutkittiin näkemyksiä maakunnan tulevaisuudesta ja moni maaseutumaisissa ja taajaan asutuissa kunnissa arvioi maakunnan tilanteen huonontuvan. Huonompaa tulevaisuutta ennustelevat vastaajat arvioivat, että niin kuntatalouden tila, työllistymisnäkymät, asukkaiden toimeentulo kuin liikenneyhteydetkin maakunnassa tulevat heikkenemään seuraavan kymmenen vuoden aikana.[38] Myös Maaseudun tukihenkilöverkon kyselyn vastauksissa näkyy huoli työllisyydestä, poliittisesta päätöksenteosta, liikenneyhteyksistä, teiden kunnossapidosta ja elämisen kalleudesta.

Ihmisen tulevaisuuskuva ilmentää hänen asennettaan ja suhdettaan tulevaisuuteen. Näin ollen tulevaisuuskuva ohjaa ja motivoi myös nykyisyyden valintoja ja toimintaa. Maaseudun asukkaat tarvitsevat muita suomalaisia enemmän tukea, koska heidän näkemyksensä maaseudun ja oman kotikuntansa tulevaisuudesta ja elinvoimaisuudesta ovat keskimääräistä huonompia. Tämä voi vaikuttaa myös heidän

valintoihinsa suhteessa omaan hyvinvointiin ja heidän näkemyksiinsä omasta tulevaisuudestaan.[39]

Vain negatiivisia tulevaisuuden näkymiä maaseudulla asuvat eivät kuitenkaan näe. Pelkästään myönteisiä mahdollisuuksia sisältävissä vastauksissa näkyy vahva usko maaseudun kehitykseen, usko yleiseen asennemuutokseen maaseutua kohtaan sekä vastauksista huokuu tyytyväisyys omaan elämäänsä maaseudulla. Tutkimuksen mukaan yli puolet (60%) maaseudun asukkaista näkee maaseudun ja sen asukkaiden tulevaisuuden myönteisenä.

7. Loppusanat

Tämä raportti kokoaa maaseudulla asuville tehdyn kyselyn keskeiset tulokset. Kyselyn sisältö liittyy maaseudun asukkaille vapaaehtoistoimintana tuotettujen ja muiden palvelujen tarpeeseen sekä Maaseudun tukihenkilöverkon toiminnan tuntemiseen ja kehittämistarpeisiin. Lisäksi vastaajien taustatietojen pohjalta kuvataan maaseudulla asumisen erityispiirteitä.

Tässä tutkimuksessa vastaajat määrittelivät itse, asuvatko maaseudulla ja millaisella maaseudulla he asuvat. Maaseutu nähdään suomalaisessa keskustelussa kaupungin vastakohtana. Toisaalta maaseutu ymmärretään maa- ja metsätalousalueena. Lisäksi maaseutu nähdään omanlaisenaan maisemana, kuten metsä-, niitty- ja peltomaisemina. Maaseudun ajatellaan edustavan myös mennyttä, epämodernia aikaa.[40] Samanaikaisesti tuota mennyttä aikaa myös ihaillaan ja se nähdään idyllisenä, talonpoikaisyhteiskunnan ihanteita ylläpitävänä tilana.[41]

Vaikka kyselyssä tutkitaan maaseudun asukkaiden näkemyksiä ja tarpeita on tärkeää huomioida, että kaupungissa asuvien erot näkemyksissä voivat olla suurempia kuin kaupungin ja maaseudun välillä.[43] Tähän voi vaikuttaa myös vastaajan identiteetti. Identiteetiltään vastaajista 2/3 on maalaisia ja 1/3 sekä maalaisia että kaupunkilaisia. Maalaisuus ja kaupunkilaisuus eivät siis ole välttämättä toisiaan poissulkevia.

Kyselyn mukaan esimerkiksi ikärakenne erottaa maaseudulla asuvia muusta väestöstä. Maaseudulla ikääntyneitä on suhteessa enemmän kuin muualla. Maaseudulla asutaan pääasiassa omakotitaloissa, mikä on selkeä ero suhteessa muuhun väestöön. Ajokortin omistaminen on maaseudulla yleisempää. Puolet maaseudulla asuvista joutuvat harkitsemaan tai tinkimään rahankäyttöään. Maaseudulla asuvilla on keskimääräistä alhaisempi koulutustaso ja heistä hieman keskimääräistä useampi on työvoiman ulkopuolella.

Maaseudulla asuvat ovat myös keskimääräistä enemmän huolissaan kansainvälisestä tilanteesta, levottomuuksista, konflikteista ja sodista. Maaseudun asukkaat jakavat samat huolet muun väestön kanssa, ja ihmiset tarvitsevat tukea ja apua omien huolien käsittelyyn. Huoli omasta jaksamisesta, terveydentilasta, toimeentulosta ja työstä huolestuttavat maaseudulla asuvia.

Jatkuvasti esillä olevien huolien lisäksi maaseudulla asuvat tarvitsevat tukea pandemian ja sotatilanteen aiheuttamien huolien kanssa. Turvattomuus ja epävarmuus tulevaisuudesta vaivaa myös maaseudulla asuvia siitäkin huolimatta, että he kokevat maaseudulla asumisen tuovan heille turvaa erilaisissa sota- ja kriisitilanteissa. Maaseudulla asuville tarjottavan järjestö- ja vapaaehtoistoiminnan tulisi auttaa ihmisiä palauttamaan usko

tulevaan ja kokemaan jälleen turvallisuuden tunnetta. Tämä tarve koskettanee lähtökohtaisesti lähitulevaisuutta ja tarve voi vähentyä, kun maailmantilanne rauhoittuu.

Maaseudulla asuvat näkevät oman kuntansa tulevaisuuden muuta väestöä huonompana[43], mikä lisää tuen tarvetta. Vaikka suuri osa (60%) Maaseudun tukihenkilöverkon kyselyyn vastanneista näkee maaseudun tulevaisuuden hyvänä, näkee moni (27%) maaseudun tulevaisuudessa vain haasteita ja heidän vastauksissaan huokuu toivottomuus ja katkeruus. Erityisesti näitä tunteita kokevat maaseudun asukkaat tarvitsevat psykososiaalista tukea. Näkemys oman asuinalueen tulevaisuudesta voi vaikuttaa myös siihen, miten ihminen näkee itsensä ja oman tulevaisuutensa ja millaisia valintoja hän tekee elämässään.[44]

Maaseudulla asuvista noin 80 prosenttia näkee tärkeänä tai melko tärkeänä vapaaehtoistoimintana maaseudun asukkaille tarjottavaa apua ja tukea. Joka viides asukkaista hyödyntää järjestöjen palveluita. Maaseudulla asuvien mielestä järjestötoiminnan tulisi tarjota palveluita maaseudun ikääntyneille sekä konkreettista arjen apua ja mahdollisuuksia aktiivisempaan arkeen.

Avun ottaminen vertaiselta maaseudun tukihenkilöltä tuntuu luonnolliselta maaseudun asukkaille. Erityisesti Jelppi-toiminnalle on kysyntää sekä tämän tutkimuksen että toteutuneen tukihenkilötoiminnan näkökulmasta. Maaseudun tukihenkilöverkon toiminnan voi ajatella olevan organisoitua naapuriapua, joka on maaseudun asukkaille tuttu auttamisen muoto, ja sitä he kokevat tarvitsevansa enemmän kuin tällä hetkellä on tarjolla. Tukihenkilöverkon toiminnan etuna on se, että koulutetut tukihenkilöt tarjoavat lisäksi henkistä tukemista.

Maaseudun tukihenkilötoiminnan ydin, psykososiaalinen auttaminen on universaalia. Tuen ja avun tarvetta on asuinpaikasta riippumatta. Tukihenkilöverkko auttaa maaseudun ihmisiä myös huolissa, joiden taustalla on maaseudulla asumiseen ja työskentelyyn liittyvät haasteet. Kyselyn ja Tukihenkilöverkon toiminnan tulosten pohjalta Maaseudun tukihenkilöverkon toimintaa tullaan edelleen kehittämään vastaamaan paremmin kohderyhmien tarpeita ja tarjoten monipuolisia tukimuotoja maaseudun asukkaille.

Tulokset ohjaavat

- panostamaan ikääntyneisiin,
- jatkamaan kaikkia tukimuotoja, erityisesti Jelppi-toimintaa,
- ohjamaan eri tukimuotojen markkinointia sellaisille ihmisille, jotka ovat kiinnostuneita saamaan tukea tämän tukimuodon kautta
- vastaamaan jatkuvaan tarpeeseen tarjota tukea jaksamiseen, terveyteen, toimeentuloon ja työhön liittyvien huolien kanssa
- tämän ajan huolia ovat turvattomuuden tunne ja tulevaisuuden epävarmuus

Tutkimusraportti osoittaa, että Maaseudun tukihenkilöverkon palveluille on tarvetta ja raportti auttaa Tukihenkilöverkkoa kohdentamaan toimintaa. Tukihenkilötoiminnalla ei pystytä vastaamaan kuitenkaan kaikkiin maaseudun asukkaiden huoliin. Jatkotarkastelussa pitääkin päättää, millaisiin huoliin ja mille kohderyhmille tarjotaan apua ja tukea. Erityisesti pitää ottaa kantaa, ovatko ikääntyneet tulevaisuudessa tukihenkilötoiminnan kohderyhmä. Pitää myös pohtia, ketkä ovat keskeiset yhteistyökumppanit. Näiden valintojen kautta valitaan toimintamuodot, joihin keskitytään ja joita kehitetään tulevaisuudessa.

Viitteet

[1] Laimio & Välimäki 2011, 9–11 ja 19.
[2] THL 2022
[3] SVT 2003
[4] Helminen & co 2014, 9
[5] Helminen & co 2014, 11–12
[6] Tieto on saatu täsmälleen samalla tavalla esitetystä kysymyksestä asuinpaikan kaupunkimaisuudesta/maaseutumaisuudesta. (Kantar 2022).
[7] SVT 2022d
[8]Suomen väestöstä yli 50-vuotiaita vuonna 2021 oli 42 prosenttia väestöstä (SVT 2022d).
[9] Koko Suomen väestöstä 31 prosenttia asui vuonna 2021 Uudellamaalla (SVT 2022b).
[10] SVT 2022b
[11] Trafi, SVT 2022c
[12] Tilastotietokanta 2022
[13] SVT 2021b ja 2022a
[14] Vuonna 2020 koko väestön 18-64-vuotiaista työvoiman ulkopuolella oli noin 10 prosenttia (SVT 2021c ja 2022e).
[15] SVT 2008 ja Palomäki 2009
[16] SVT 2021a
[17] SVT 2020
[18] Antikainen et al. 2017, 10
[19] Tulos perustuu ”Mitä seuraavista palveluista sinulla on tarvittaessa mahdollisuus käyttää?” – kysymyksen vastausten tuloksiin verrattuna kysymyksen ”Mille järjestöjen ja yhdistysten tuottamille palveluille olisi maaseudulla tarvetta?” vastausten tuloksiin. ”Mitä seuraavista palveluista sinulla on tarvittaessa mahdollisuus käyttää?” – kysymyksen tuloksiin ei tässä tutkimusraportissa paneuduta syvemmin. (kts. Liite 2)
[20] Hämeenaho 2014, 21 ja Hämeenaho 2012, 101
[21] Hämeenaho 2014, 22 ja Hämeenaho 2012, 100
[22] Hämeenaho 2012, 97–101
[23] vastanneet taloudellisesta tilanteesta kysyttäessä, että joutuvat tinkimään menoistaan ajoittain tai aina
[24] tutkimuskyselyyn vastasi 2033 yli 15-vuotiasta suomalaista maalis-huhtikuussa 2022.
[25] Yle News Lab 2022
[26] Yle News Lab 2022
[27] Tulevaisuusbarometri 2021
[28] Yle New Lab 2022
[29] Yle News Labin (2022) ja Maaseudun tukihenkilöverkon tutkimuskyselyt toteutettiin maalis-huhtikuussa 2022, jolloin koronapandemia oli vaikuttanut ihmisten elämään kahden vuoden ajan. Venäjä hyökkäsi helmikuussa 2022 Ukrainaan aloittaen sodan. Sodasta uutisoitiin aktiivisesti.
[30] vertailtu vuoden 2019 ja 2022 Yle News Labin suomalaisten pelkoja ja haaveita käsittelevien tutkimusten tuloksia. (Yle New La 2022).
[31] Yle news Lab 2022
[32] Tulevaisuus.fi 2022
[33] Tulevaisuusbarometri 2021
[34]Tulevaisuusbarometri 2021
[35]Tulevaisuusbarometri 2021
[36] Hämeenaho 2014, 5
[37]Tulevaisuusbarometrissä monivalintakysymykseen ”Millaisena näet asuinkuntasi tulevaisuuden?” maaseutumaisissa kunnissa asuvista noin 40 prosenttia vastasi huonompi tai paljon huonompi. Vastausprosentti on selkeästi keskimääräistä korkeampi, sillä kaikista vastaajista vain 23 prosenttia koki kuntansa tilanteen huononevan tulevaisuudessa. (Tulevaisuusbarometri 2021.)
[38] KAKS 2021
[39] kts. Hyvättinen 2020, 9
[40] Sitra 2011
[41] Hämeenaho 2014, 32
[42] Dufva 2020
[43] Tulevaisuusbarometri 2021, KAKS 2021
[44] kts. Hyvättinen 2020, 9

Lähdeluettelo

Antikainen, Janne et al. (2017) Smart Countryside Maaseudun palveluiden kehittäminen ja monipuolistaminen digitalisaatiota ja kokeiluja hyödyntämällä. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta 9/2017.

Helminen, Ville et al. (2014) Kaupunki-maaseutu-alueluokitus. Suomen ympäristökeskuksen raportteja 25/2014. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Linkki tarkastettu 18.8.2022.

Hämeenaho, Pilvi (2014) Hyvinvoinnin verkostot maaseudulla asuvien äitien arjessa. Etnologinen tutkimus palvelujen käytöstä ja hyvän arjen rakentumisesta. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Väitökirja. Linkki tarkastettu 5.1.2023

Hämeenaho, Pilvi (2012) Naapuriapu maaseudulla. Teoksessa Yhteisöllisyydellä hyvinvointia ja palveluja maaseudulle, s. 96- 108. Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän julkaisuja (1/2012). Helsinki, Finland: Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä. Linkki tarkastettu 5.2.2023.

Hyvättinen, Tuija (2020) Tulevaisuuspuhetta ja toimijuutta: nuorten tarinoita tulevaisuudesta. Helsingin yliopisto. Pro gardu -tutkielma. Linkki tarkastettu 27.1.2023.

KAKS - Kunnallisalan kehittämissäätiö (2021) Kansalaiset tulevaisuudesta: Luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen paranee – asumisen hinta ja kuntatalous huolenaiheita. Linkki tarkastettu 2.9.2022.

Kantar (2022) Valtakunnallinen puhelinkysely subjektiivisen kokemuksen mukaan maaseutumaisella alueella asuville. Lisätiedot: jaakko.hyry@kantar.com.

Laimio, Anne & Välimäki, Sari (2011) Vapaaehtoistoiminta kehittyy. Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistys, Jyväskylä. Linkki tarkastettu 18.8.2022.

Palomäki, Liisa-Maria (2009) Mitkä tekijät selittävät pienituloisten eläkeläisten toimeentulokokemusten eroja? Yhteiskuntapolitiikka, 74 (5): 542–553. Linkki tarkastettu 1.9.2022.

Sitra (2011) Maaseudun merkitykset suomalaisessa julkisessa keskustelussa: Diskurssianalyyttinen tarkastelu. Linkki tarkastettu 24.11.2022.

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2003) Mikä on maaseutua? Linkki tarkastettu 18.8.2022.

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2008) Tulojakotilasto. Tuloerot (Kansainvälinen vertailu). Koettu toimeentulo. Helsinki: Tilastokeskus. Linkki tarkastettu 1.9.2022.

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2020) Väestön koulutusrakenne. Helsinki: Tilastokeskus. Linkki tarkastettu 1.9.2022.

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2021a) Tulonjakotilasto. Väestöryhmittäiset Tuloerot 2020. Helsinki: Tilastokeskus. Linkki tarkastettu 1.9.2022.

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2021b): Työvoimatutkimus. Helsinki: Tilastokeskus. Linkki tarkastettu 1.9.2022.

Lähdeluettelo

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2021c). Vieraskieliset ylläpitivät väkiluvun kasvua. Linkki tarkastettu 29.11.2022.

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2022a) Työ, palkat ja toimeentulo. Linkki tarkastettu 1.9.2022.

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2022b) Väestö ja yhteiskunta. Linkki tarkastettu 30.1.2022.

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2022c) Väestörakenne väestön iän mukaan, täysi-ikäiset. Linkki tarkastettu 2.9.2022.

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2022d) Väestö iän (1-v. 0-112) ja sukupuolen mukaan, 1972-2021. Linkki tarkastettu 24.11.2022.

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2022e) Väestö pääasiallisen toiminnan, kansalaisuuden, ammattiaseman, sukupuolen, iän ja vuoden mukaan, 2000-2020. Linkki tarkastettu 29.11.2022.

Suomen virallinen tilasto (SVT) (2021): Työvoimatutkimus. Helsinki: Tilastokeskus. Linkki tarkastettu 1.9.2022.

THL (2022). Mitä ovat psykososiaalinen tuki ja palvelut? Yhdessä aikuisuuteen – Elämässä Eteenpäin (YEE)-hankkeen yhteiskehittämisen foorumi 13.9.2022. Linkki tarkastettu 9.1.2022.

Tilastotietokanta (2022) Työ- ja kansaneläkkeensaajien väestöosuudet vuosina 1981-2021. Linkki tarkastettu 1.9.2022.

Trafi (2022) Voimassaolevat ajokortit koontiluokittain vuosina 2014-2022. Linkki tarkastettu 2.9.2022.

Tulevaisuus.fi (2022) Tulevaisuudentutkimuksen käsitteitä. Linkki tarkastettu 2.9.2022.

Tulevaisuusbarometri (2021) Tulevaisuusbarometri 2021. Sitran selvityksiä 184. Linkki tarkastettu 2.9.2022.

Yle News Lab (2022) Suomalaisten pelot ja haaveet 2022. Linkki tarkastettu 15.9.2022.

Liite 1. Kyselylomake

Aloitus

Tervetuloa vastaamaan tutkimukseen, joka liittyy maaseutuun, maaseudun palveluihin ja siellä asumiseen.

Tutkimuksen taustatiedoiksi otetaan Forum -internetpaneelista esimerkiksi seuraavat vastaajakohtaiset taustatiedot: sukupuoli, ikä, asuinpaikka, koulutus, asumismuoto, ammattiasema, talouden koko ja niin edelleen. Tutkimus kohdennetaan henkilöille, joiden asuinpaikka on maaseutumainen.

Asuinpaikka maaseutumainen/kaupunkimainen

Onko asuinpaikkasi maaseutumainen vai kaupunkimainen?

- Maaseutumainen
- Kaupunkimainen
- En osaa sanoa

Kyselyn esittely

Tällä kyselyllä kerätään tietoa maaseudun asukkaiden hyvinvointipalvelujen ja digitaalisten palvelujen käytöstä ja tarpeesta sekä vapaaehtoistoiminnan tarpeesta. Kyselyyn vastaaminen kestää 10 min.

Kyselyn toteuttaa Maaseudun Tukihenkilöverkko, jonka taustayhteisöt ovat Kirkon Diakonia- ja Yhteiskuntayksikkö, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto, Maa- ja Kotitalousnaisten Keskus, Maaseudun Sivistysliitto, Maaseudun Terveys- ja Lomahuolto ry, Maatalousyrittäjien eläkelaitos, Mieli ry, Svenska Landbruksproducenternas Centralförbund SLC r.f. ja Työterveyslaitos.

Maaseudun jaottelu

Mikä seuraavista kuvaa parhaiten asuinpaikkaasi?

- Kaupungin/kaupunkien läheinen maaseutu
- Maaseudun paikalliskeskus
- Harvaan asuttu maaseutu
- Ydinmaaseutu
- En osaa sanoa

Asema työmarkkinoilla

Mikä seuraavista kuvaa parhaiten tämänhetkistä tilannettasi? Olen...

- Työelämässä palkansaajana
- Yrittäjä tai ammatinharjoittaja (esim. freelancer)
- Lomautettu
- Työtön
- Koululainen tai opiskelija
- Eläkkeellä
- Työkyvytön
- Muu työvoiman ulkopuolella
- En osaa sanoa

Ajokortti

Onko sinulla ajokortti?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Auto käytössä

Onko sinulla/taloudessasi auto käytettävissä?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Maaseudun tukihenkilöverkon tunteminen

Maaseudun tukihenkilöverkko on 170 koulutetun, maaseudun olosuhteet tuntevan vapaaehtoisen valtakunnallinen auttamisverkosto, joka tarjoaa apua kaikille maaseudun asukkaille. Toimintamuotoina ovat puhelin- ja sähköinen auttaminen sekä kotiin vietävä konkreettinen apu elämän erilaisissa kriisitilanteissa. Tukihenkilöverkosta saa luotettavaa ja maksutonta tukea helposti ja nopeasti. Tukihenkilöt löytyvät www.tukihenkilo.fi

Oletko kuullut Maaseudun tukihenkilöverkosta?

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

Mistä olet saanut tietoa Maaseudun tukihenkilöverkosta?

- Verkkosivuilta www.tukihenkilo.fi
- Sosiaalisesta mediasta
- Muualta internetistä
- Sanoma tai aikakauslehdistä

- Ystäviltä tai tuttavilta
- Muualta, mistä?
- En osaa sanoa

Onko käyttänyt Maaseudun tukihenkilöverkon palveluja

Oletko käyttänyt Maaseudun tukihenkilöverkoston palveluja?

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

Kuinka tärkeänä pitää vapaaehtoistoimintana maaseudun asukkaille tarjottavaa tukea ja apua

Kuinka tärkeänä pidät vapaaehtoistoimintana maaseudun asukkaille tarjottavaa tukea ja apua?

- Erittäin tärkeänä
- Melko tärkeänä
- En kovinkaan tärkeänä
- En lainkaan tärkeänä
- En osaa sanoa

Ottaisiko yhteyttä maaseudun tukihenkilöön puhelimitse, jos tarvitsisi apua tai tukea

Maaseudun tukihenkilöverkko tarjoaa keskusteluapua puhelimitse.

Ottaisitko yhteyttä maaseudun tukihenkilöön puhelimitse, jos tarvitsisit apua tai tukea?

- Kyllä
- Ehkä
- En ottaisi
- En osaa sanoa

Miksi et ottaisi yhteyttä puhelimitse maaseudun tukihenkilöön, jos tarvitsisit apua tai tukea?

(Avoin kysymys)

- En osaa sanoa

Ottaisiko Jelppi-ryhmän apua vastaan haastavassa elämäntilanteessa

Maaseudun vapaaehtoisista tukihenkilöistä koostuva Jelppi-ryhmä tarjoaa lyhytkestoista käytännön apua kotiin elämän erilaisissa kriisitilanteissa (esim. uupuminen, läheisen vakava sairastuminen).

Ottaisitko Jelppi-ryhmän apua vastaan haastavassa elämäntilanteessa?

- Kyllä
- Ehkä
- En ottaisi
- En osaa sanoa

Miksi et ottaisi vastaan Jelppi-ryhmän apua vastaan, jos elämäntilanteesi oli haastava?
(Avoin kysymys)

- En osaa sanoa

Millaiseen anonyymiin toimintaan voisi osallistua Tukinetissä

Tukinet on Mieli ry:n ylläpitämä kriisikeskus internetissä, jossa myös Maaseudun tukihenkilöverkolla on omaa toimintaa. Toimintaan osallistutaan anonyymisti.

Millaiseen anonyymiin toimintaan voisit osallistua Tukinetissä (internetissä)?

- Tukisuhteeseen, jolloin saisin oman tukihenkilön, johon ottaa yhteyttä itselle sopivana ajankohtana
- Ryhmäkeskusteluun (keskustelupalstalla), itseäni kiinnostavassa teemassa, itselle sopivana ajankohtana
- Reaaliaikaiseen ryhmäkeskusteluun tiettynä ajankohtana, itseäni kiinnostavassa teemassa
- En ole kiinnostunut Tukinetistä
- En osaa sanoa

Millaisia teemoja haluaisit käsitellä Tukinetissä?

- Elämä ja arki maaseudulla
- Ihmissuhteet
- Ympäristö
- Nuoret
- Talous
- Muu, mikä?
- En osaa sanoa

Muita vapaaehtoispalveluja, joihin olisi tarvetta

Aiemmissa kysymyksissä käytiin läpi puhelinauttamista, verkkoauttamista ja konkreettista kotiin tuotua apua. Onko muita vapaaehtoistoimintana toteutettuja palveluita, joiden käyttöön sinulla olisi tai voisi olla tarvetta?
(Avoin kysymys)

- En osaa sanoa

Käytettävissä olevat palvelut

Mitä seuraavista palveluista sinulla on tarvittaessa mahdollisuus käyttää?

- Terveyspalvelut
- Mielenterveyspalvelut
- Vanhuspalvelut
- Lasten ja lapsiperheiden palvelut
- Erityisryhmien palvelut

- Harrastusmahdollisuudet
- Liikuntapalvelut
- Kulttuuripalvelut
- Yhdistys- ja kerhotoiminta
- Luontoon ja maaseutuympäristöön liittyvät hyvinvointipalvelut
- Naapuriapu
- Muu, mikä?
- En tarvitse mitään näistä palveluista
- En osaa sanoa

Mille järjestöjen ja yhdistysten tuottamille palveluille olisi maaseudulla tarvetta

Mille järjestöjen ja yhdistysten tuottamille palveluille olisi mielestäsi maaseudulla tarvetta?

- Terveyspalvelut
- Mielenterveyspalvelut
- Vanhuspalvelut
- Lasten ja lapsiperheiden palvelut
- Erityisryhmien palvelut
- Harrastusmahdollisuudet
- Liikuntapalvelut
- Kulttuuripalvelut
- Yhdistys- ja kerhotoiminta
- Luontoon ja maaseutuympäristöön liittyvät hyvinvointipalvelut
- Naapuriapu
- Muu, mikä?
- En osaa sanoa

Kenen tuottamia palveluja on viimeisen kahden vuoden aikana käyttänyt

Kenen tuottamia palveluja olet viimeisen kahden vuoden aikana käyttänyt?

- Julkisia palveluja
- Yksityisiä palveluja
- Järjestöjen tuottamia palveluja
- Seurakuntien tai uskonnollisten yhteisöjen tuottamia palveluja
- En ole käyttänyt mitään palveluja
- En osaa sanoa

Millä tavoin toteutettuja palveluja käyttäisi mieluiten

Millä tavoin toteutettuja palveluja käyttäisit mieluiten? Valitse kaksi itsellesi mieluisinta.

- Kiinteitä lähipalveluja (esim. terveysaseman vastaanotto)

- Liikkuvia palveluja (esim. kauppa- tai kirjastoauto, liikkuvat terveyspalvelut)
- Kotiin tuotavia palveluita (esimerkiksi terveydenhuollon kotikäynnit)
- Sähköisiä palveluita (digitaalisesti, verkkoyhteydellä hoidettavat palvelut kuten verkkopankki, lääkärin vastaanotto etäyhteydellä)
- Muu, mikä?
- En osaa sanoa

Tekeekö kunta riittävästi sen eteen, että palvelut säilyvät myös haja-asutusalueella

Mitä mieltä olet seuraavasta väittämästä? Kotikuntani tekee riittävästi sen eteen, että palvelut säilyvät myös haja-asutusalueella.

- Täysin samaa mieltä
- Jokseenkin samaa mieltä
- Jokseenkin eri mieltä
- Täysin eri mieltä
- En osaa sanoa

Digitaalisten palvelujen käyttö tällä hetkellä

Digitaalisia palveluja ovat netissä toimivat erilaiset mobiilisovellukset, verkkopalvelut sekä erilaiset verkkoliiketoiminnan ja sähköisen asioinnin ratkaisut. Mikä seuraavista kuvaa sinua parhaiten digitaalisten palvelujen käyttäjänä?

- Osaan käyttää ja käytän sähköisiä palveluja hyvin ja monipuolisesti
- Osaan käyttää, mutta suosin mieluummin muita palvelu-/asiointitapoja
- Opettelen parhaillaan käyttämään digitaalisia palveluja
- En käytä, mutta haluaisin jatkossa käyttää
- En käytä enkä halua jatkossakaan käyttää
- En osaa sanoa

Millaisia haasteita sinulla on digitaalisten palveluiden käytössä? Voit valita useita.

- Minulla ei ole osaamista
- Minulla ei ole laitteita
- Minulla ei ole toimivaa nettiyhteyttä
- Minulla ei ole merkittäviä haasteita
- Muu, mikä?
- En osaa sanoa

Mitä digitaalisia palveluita käytät?

- Terveys- ja hyvinvointipalvelut
- Päivittäistavarakaupan palvelut
- Pankkipalvelut

- Työskentely
- Opiskelu
- Tiedonhaku
- Yhteydenpito
- Harrastukset
- Muu, mikä?
- En osaa sanoa

Tarve eri palveluille

Onko sinulla tällä hetkellä tai lähitulevaisuudessa tarvetta seuraaville palveluille?

- Terveyspalvelut
- Mielenterveyspalvelut
- Vanhuspalvelut
- Lasten ja lapsiperheiden palvelut
- Erityisryhmien palvelut
- Harrastusmahdollisuudet
- Liikuntapalvelut
- Kulttuuripalvelut
- Kerho- ja yhdistystoiminta
- Naapuriapu
- Kodinhoitoapu/apu arjen askareissa
- Talonmiespalvelu
- Ruokapalvelut
- Ystäväpalvelu
- Kuljetuspalvelut
- Työapu/vuokrakoneapu
- Apu tietokoneen ja matkapuhelimen käytössä

Vastausvaihtoehdot:

- Kyllä
- Ehkä
- Ei ole
- En osaa sanoa

Muu palvelu, mikä

Mikä on tämä muu palvelu, jota tarvitsisitte nyt tai lähitulevaisuudessa?

(Avoin kysymys)

- En osaa sanoa

Miten kokee ilmastonmuutoksen vaikuttaneen omaan elämään

Miten koet ilmastonmuutoksen vaikuttaneen elämääsi?

(Avoin kysmys)

- En osaa sanoa

Mitä tunteita tunnistat tuntevasi ilmastonmuutoksen suhteen?

- Kiinnostus
- Hämmennys
- Motivoituminen
- Syyllisyys
- Suuttumus
- Suru
- Ahdistus
- Terve ylpeys
- Riittämättömyys
- Pelko
- Toiveikkuus
- En tunnista tai koe ilmastonmuutokseen liittyviä tunteita
- En osaa sanoa

Huolestuttavat asiat

Oletko tällä hetkellä huolestunut seuraavista asioista?

- Tulevaisuuden epävarmuus
- Ilmastonmuutokseen liittyvät asiat
- Korona ja muut pandemiat
- Yhteiskunnallinen ilmapiiri
- Kansainvälinen tilanne, levottomuudet, konfliktit ja sodat
- Oma terveydentilani
- Oma jaksamiseni
- Perhe- ja ihmissuhteeni
- Kokemani yksinäisyys
- Erilaiset riippuvuudet perheessäni tai lähipiirissäni kuten päihteet, peliriippuvuus tai nettiriippuvuus
- Arjen turvattomuus ja avun saaminen
- Asuminen tai siihen liittyvät asiat
- Rahahuolet tai toimeentulon epävarmuus
- Työhön liittyvät haasteet kuten kiire, stressi, liian suuri työmäärä tai työn puute
- Yrittämiseen liittyvä byrokratia ja määräykset
- Virkavaltaisuus ja siihen liittyvät erilaiset määräykset
- Erilaiset huijausyritykset netissä tai puhelinta käytettäessä

- Omat digitaitoni, kuten selviäminen mobiililaitteiden, tietokoneen tai nettipalvelujen kanssa
- Käytössäni olevan nettiyhteyden toimintavarmuus
- Sähköisten palvelujen käytön vaikeus

Vastausvaihtoehdot:

- Kyllä
- En
- En osaa sanoa

Mahdollisuudet, joita tulevaisuus tuo maaseudulle ja sen asukkaille

Millaisia mahdollisuuksia tulevaisuus tuo maaseudulle ja sen asukkaille?

(Avoin kysymys)

Liite 2. Palvelutarve

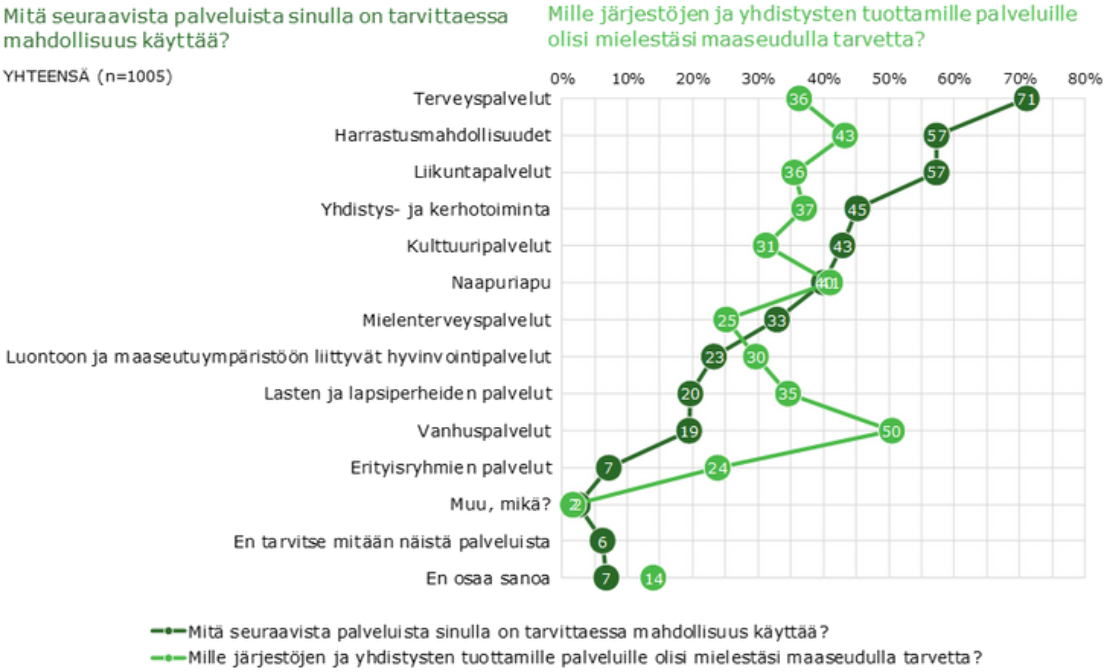

MAASEUDUN
TUKIHENKILÖVERKKO